

Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI

NR 1/2023

KOWR WSPIERA PRODUCENTÓW I KONSUMENTÓW

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zaprasza na

I Festiwal Polskiej Żywności Wysokiej Jakości

#KUPUJŚWIADOMIE

24 czerwca 2023 (sobota) 12:00 – 18:00

25 czerwca 2023 (niedziela) 10:00 – 16:00

Stadion PGE Narodowy, Warszawa

W programie m.in.:

- pokazy kulinarne,
- degustacja i możliwość zakupu lokalnych produktów wysokiej jakości i tradycyjnych polskich dań,

- konferencja branżowa i panele dyskusyjne z udziałem ekspertów,

- warsztaty edukacyjne i animacje dla dzieci

oraz wiele innych atrakcji! **WSTĘP WOLNY**

www.kupujswiadomie.gov.pl

SPIS TREŚCI

2. KOWR odpowiada na najważniejsze potrzeby społeczeństwa

Waldemar Humięcki, Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

6. KOWR instytucjonalnym wsparciem rolnictwa i obszarów wiejskich

Rafał Romanowski, Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi

9. Innowacyjne rolnictwo - klucz do przyszłości

13. Nowe odmiany warzyw polskiej hodowli

Karolina Mitura-Nowak

17. „Bitwa Regionów” - święto najlepszej kuchni Kół Gospodyń Wiejskich

Małgorzata Gośniowska-Kola,
Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

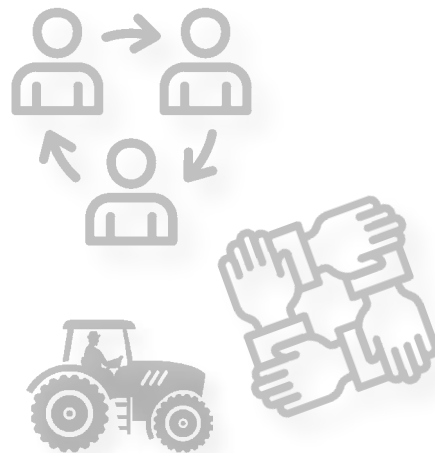
18. Muzyczne Wyzwanie Chrumasa

20. KOWR wspiera eksporterów polskiej żywności

Ewelina Bolisęga

24. Sytuacja na rynkach rolnych

| 1

KOWR wspiera producentów i konsumentów

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa odpowiada na najważniejsze potrzeby społeczeństwa - o zadaniach KOWR jako instytucji piszą Rafał Romanowski, Sekretarz Stanu w MRiRW, oraz Waldemar Humięcki, Dyrektor Generalny KOWR.

**Biuletyn
Informacyjny KOWR**
ISSN 1233-2437
nakład 8000 egz.

Wydawca:
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
01-207 Warszawa
ul. Karolkowa 30

Redakcja:
Departament Rozwoju Rynku
tel. 22 376-71-14
e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk
www.dbprint.pl

Wydawnictwo bezpłatne

KOWR ODPOWIADA NA NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY SPOŁECZEŃSTWA

Waldemar Humięcki
Dyrektor Generalny KOWR

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa to instytucja rolna, której zadania zostały określone w ustawie z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. 2017 poz. 623). Wpisują się one w politykę rolną Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Działalność KOWR obejmuje wiele dziedzin z sektora rolnego.

KOWR DLA ROLNIKA

Do beneficjentów, do których skierowane są działania KOWR, należą rolnicy. Dla nich najważniejsza jest ziemia rolna, która stanowi podstawę produkcji rolnej. Ziemia to czynnik nieodnawialny i niepomnażalny, dlatego należy ją chronić i odpowiednio nią gospodarować. To podstawowe zadanie KOWR. Artykuł 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówi, że podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne. Dlatego oferta KOWR dotycząca zagospodarowania państwowych gruntów rolnych skierowana jest głównie do rolników indywidualnych chcących powiększyć lub utworzyć gospodarstwa rodzinne.

Podstawowymi formami zagospodarowania ziemi są dzierżawa i sprzedaż. Nie wszyscy rolnicy chcą kupować nieruchomości. W Polsce obserwujemy tendencję powrotu zainteresowania dzierżawą, która stanowi dogodny sposób użytkowania gruntów i usytuowanych na nich budynków. Nie wymaga angażowania dużych środków finansowych, jak ma to miejsce przy nabywaniu nieruchomości. A zaoszczędzone pieniądze rolnicy mogą przeznaczyć na inwestycje w rolnictwie.

W 2022 r. wydzierżawiono ponad 35 tys. ha gruntów na podstawie ponad 3 tys. umów dzierżawy. Średnia wysokość czynszu dzierżawnego dla gruntów wydzierżawionych przez KOWR w 2022 r. wyniosła 12,2 dt/ha. Obecnie w dzierżawie jest ponad 1 mln ha.

Drugą z podstawowych form zagospodarowania nieruchomości rolnych jest sprzedaż. W dniu 14 kwietnia 2016 r. na mocy ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa wprowadzony został zakaz sprzedaży gruntów rolnych mający na celu zahamowanie silnej tendencji wzrostowej cen sprzedaży gruntów rolnych oraz przeciwdziałanie spekulacyjnemu wykupowaniu nieruchomości rolnych przez osoby, które nie zapewniały wykorzystania nabytej ziemi na cele rolnicze. Patrząc z perspektywy czasu, można stwierdzić, że ustawa spełniła swe zadanie. Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań prawnych zminimalizowało pojawiające się zagrożenia związane z możliwością rozwoju tych niekorzystnych zjawisk.

W ubiegłym roku sprzedano 5 tys. ha wszystkich nieruchomości będących w ZWRSP. Średnia cena 1 ha gruntów rolnych w 2022 r. wyniosła 43 446 zł.

Należy podkreślić, że dzięki KOWR do polskich rolników trafia nie tylko ziemia rolna, ale również odmiany roślin i rasy zwierząt gospodarskich udoskonalone w spółkach strategicznych, nad którymi KOWR sprawuje nadzór właścicielski. Do podstawowych celów działalności spółek zalicza się ochronę zasobów genetycznych wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, wdrażanie nowych technologii oraz zaopatrywanie hodowli krajowej w najwyższej jakości materiał hodowlany. Doskonalenie ras zwierząt gospodarskich prowadzone jest zgodnie z we-

BENEFICJENTAMI I/LUB KONTRAHENTAMI DZIAŁAŃ KOWR SĄ:

PRODUCENCI ROLNI (w tym rolnicy indywidualni i dzierżawcy) oraz rodzinne gospodarstwa rolne,

PRZEDSIĘBIORSTWA ZAJMUJĄCE SIĘ produkcją, przechowywaniem lub przetwórstwem artykułów rolno-spożywczych oraz zakupem i sprzedażą tych towarów na terenie UE lub w krajach pozaunijnych,

ORGANIZACJE ZRZESZAJĄCE WW. PODMIOTY (grupy i organizacje producentów oraz organizacje przetwórców),

JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO,

MIESZKAŃCY TERENÓW WIEJSKICH (w tym popegeerowskich),

ORGANIZACJE POŻYTKU PUBLICZNEGO oraz inne podmioty gospodarcze działające lub zamierzające podjąć działania inwestycyjne na terenie kraju,

KONSUMENCI (w tym dzieci za pośrednictwem szkół podstawowych),

OSOBY NAJUBOŻSZE (za pośrednictwem organizacji charytatywnych).

wewnętrznych programami hodowli opracowanymi w oparciu o programy krajowe.

KOWR sprawuje również nadzór nad spółką hodowli roślin, tj. PlantiCo Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o.o., w której zgrupowany jest najcenniejszy materiał genetyczny warzyw, kwiatów i roślin ozdobnych. To w niej – dzięki pracy hodowców i wieloletnim badaniom – powstają nowe, wydajne odmiany pomidorów, ogórków, fasoli czy kapusty, które później trafiają do plantatorów warzyw, właścicieli gospodarstw szklarniowych czy działkowców¹.

Ważnym zadaniem KOWR jest wsparcie i prowadzenie działań innowacyjnych². Szczególnie istotny dla rolników jest realizowany projekt „System satelitarnego monitorowania upraw rolnych” (S2MUR). Polega on na zaprojektowaniu, budowie i rozwoju platformy informatycznej

wykorzystującej synergię danych satelitarnych, meteorologicznych, glebowych i statystycznych do monitorowania upraw rolnych. Dzięki S2MUR decyzje użytkowników zarówno w czasie typowego okresu wegetacyjnego, jak i w sytuacjach nadzwyczajnych, takich jak klęski naturalne powstałe na skutek niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, będą bardziej trafne.

KOWR DLA PRZEDSIĘBIORCY

Realizacja wyżej wymienionych zadań KOWR, które wpływają na pracę rolnika, jest równie korzystna dla przedsiębiorców. Dla nich ziemia rolna także stanowi podstawę do prowadzenia działalności, korzystają z udoskonalonego w spółkach materiału genetycznego roślin i ras zwierząt oraz z osiągnięć innowacyjnych w rolnictwie. Ich działalność jest jednak prowadzona na zdecydowanie większą skalę i stanowi podstawę do wzrostu spożycia rodzimej żywności w społeczeństwie oraz rozwoju eksportu polskich towarów rolno-spożywczych. KOWR w tym pomaga przedsiębiorcom przez działania promocyjne i informacyjne.

KOWR obsługuje także 10 branżowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, utworzonych w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji krajowej żywności. Te środki trafiają do organizacji branżowych prowadzących działania w powyższym zakresie.

Ponadto Krajowy Ośrodek podejmuje też liczne inicjatywy na rzecz wsparcia rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą³. Polskie produkty są promowane na rynkach zagranicznych pod wspólnym hasłem „Poland tastes good”. W tym celu KOWR m.in. organizuje narodowe stoiska informacyjno-promocyjne na zagranicznych targach i wystawach z udziałem polskich przedsiębiorców, realizuje zagraniczne misje handlowe oraz zapewnia obsługę spotkań biznesowych z zagranicznymi przedsiębiorcami, organizuje w Polsce przyjazdowe misje handlowe zagranicznych importerów i dziennikarzy branżowych, organizuje webinaria informacyjne poświęcone rynkom rolno-spożywczym krajów trzecich i pomaga w nawiązywaniu kontaktów handlowych.

KOWR DLA SPOŁECZEŃSTWA

KOWR promuje wśród społeczeństwa odpowiedzialne decyzje zakupowe. W tym celu prowadzona jest kampania promocyjno-informacyjna #KupujŚwiadomie zachęcająca do świadomego wyboru żywności z oznaczeniami i certyfikatami np.: znak PRODUKT POLSKI, logo produkcji

1. O nowych odmianach warzyw polskiej hodowli w spółce KOWR piszemy na ss. 13-16.
2. Szerzej na ten temat na ss. 9-12.

ekologicznej czy unijne oznaczenia: Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne i Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. KOWR promuje także produkty regionalne i tradycje kulinarne. W tym roku już po raz 8 organizowany jest konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich pod nazwą „Bitwa Regionów”⁴. Dzięki takim inicjatywom podnosimy świadomość o wysokiej jakości polskiej żywności. KOWR edukuje społeczeństwo, że nabywając rodzimą żywność, wspieramy gospodarkę narodową i mamy realny wpływ na jej rozwój oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Świadome decyzje zakupowe to nowoczesny wyraz patriotyzmu konsumenckiego i odpowiedzialność każdego z nas.

KOWR DLA SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDÓW LOKALNYCH

KOWR udziela gminom i spółdzielniom mieszkaniowym bezzwrotnej pomocy finansowej ze środków uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Jej celem jest doprowadzenie obiektów przekazanych beneficjentom przez KOWR do stanu technicznego umożliwiającego ich sprawną i bezpieczną eksploatację. Bezzwrotna pomoc finansowa udzielana przez KOWR dotyczy: remontów lub przebudowy budynków, lokali i obiektów infrastruktury technicznej, w tym przejętych dróg osiedlowych (dojazdowych), a także podłączenia przekazanych budynków i lokali do istniejących bądź budowanych sieci infrastruktury technicznej. Dotychczas Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa udzielił bezzwrotnej pomocy finansowej gminom i spółdzielniom mieszkaniowym na kwotę ponad 1,2 mld zł.

KOWR przekazuje nieodpłatnie grunty samorządom lokalnym. Powstają na nich szkoły, boiska sportowe, place zabaw, tereny rekreacyjne, jak również obiekty użyteczności publicznej: hydrofarmy, studnie głębinowe, przepompownie, oczyszczalnie ścieków, drogi dojazdowe, a od 2012 r. także nekropolie. Od początku działalności KOWR nieodpłatnie przekazał samorządom lokalnym ponad 60 tys. ha gruntów.

KOWR DLA OSÓB NAJUBOŻSZYCH

KOWR aktywnie uczestniczy w realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020., którego celem jest ograniczenie ubóstwa poprzez świadczenie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym. Mogą oni otrzymać nieodpłatnie paczki z żywnością, pełnowarto-

ściowe posiłki, a także wziąć udział w działaniach, których celem jest włączenie do społeczności lokalnych i poprawa sytuacji życiowej. Pomoc w ramach POPŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie i rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków).

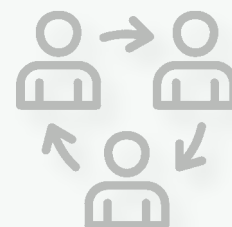
KOWR DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa od momentu powstania (jeszcze jako ANR i ARR) realizuje też liczne zadania prospołeczne, zwłaszcza dla osób z rodzin popegeerowskich. Wychodzi bowiem z założenia, że zawsze najważniejszy jest człowiek. Dlatego ludziom objętym restrukturyzacją pegeerów świadczył różnorodną pomoc, m.in.: dożywianie dzieci w szkołach, ochronę zdrowia, wypoczynek letni na koloniach, zajęcia sportowe i kulturalne. Obecnie współuczestniczy w realizacji Programu Stypendiów Pomostowych dla studentów pierwszego roku: pomaga organizacyjnie przy rekrutacji do Programu maturzystów, którzy wywodzą się ze środowisk popegeerowskich. W pierwszych latach funkcjonowania programu KOWR sfinansował stypendia dla ok. 1300 studentów, przeznaczając na ten cel kwotę ponad 5 mln zł. Warto odnotować, że dotychczas z Programu Stypendiów Pomostowych skorzystało ponad 8 tys. młodych ludzi pochodzących z rodzin popegeerowskich.

KOWR administruje „Programem dla szkół”⁵, który wspiera konsumpcję owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych, a także propaguje wśród dzieci zdrowe nawyki żywieniowe. W roku szkolnym 2022/2023 w każdym z komponentów uczestniczy ponad 11,5 tys. szkół, w których owoce i warzywa otrzymuje ponad 1,7 mln dzieci, a mleko i produkty mleczne trafiają do ok. 1,7 mln uczniów. W ramach działań edukacyjnych realizowane są bezpłatne warsztaty oraz wycieczki edukacyjne. Ambasadorem Programu jest rysunkowa postać świnki Chrumasa, który jest bohaterem filmów animowanych i programów telewizyjnych, a jego zadaniem jest zachęcanie dzieci do zdrowego odżywiania i spożywania owoców, warzyw i produktów mlecznych.

Kończąc przegląd beneficjentów i odbiorców działań KOWR, warto dodać, że ze względu na charakter działalności, jako agencji wykonawczej, katalog zadań realizowanych przez KOWR ma charakter rozwojowy.

KOWR powstał po to, aby rozwijać polską wieś i rolnictwo. Jest wciąż młodą instytucją, ale z dużym doświadczeniem

3. O wsparciu udzielanym przez KOWR polskim przedsiębiorcom branży rolno-spożywczej przeczytaj Państwo na ss. 20-23.

4. Kolejna edycja „Bitwy Regionów” trwa. Zob. s. 17.

5. O plebiscycie „Muzyczne Wyzwanie Chrumasa” – działaniu promocyjnym w ramach „Programu dla szkół” – piszemy na ss. 18-19.

GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁAŃ KOWR

- gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- realizacja zadań wynikających z ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego,
- nadzór właścicielski nad spółkami, w tym hodowlanymi o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej,
- promocja produktów rolno-spożywczych w kraju i za granicą,
- realizacja zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020,
- restrukturyzacja zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne,
- wspieranie konsumpcji i propagowanie zdrowych nawyków żywieniowych (w tym realizacja „Programu dla szkół”),
- działania interwencyjne w celu stabilizacji rynków rolnych (w tym interwencyjny zakup i sprzedaż oraz dopłaty do prywatnego przechowywania produktów rolno-spożywczych),
- monitorowanie rynków rolnych i działania kontrolujące procesy produkcji oraz przetwórstwa (winorośli i wina, mleka, tytoniu i wyrobów tytoniowych, konopi włóknistych i maku, napojów spirytusowych, alkoholu etylowego, cukru oraz w zakresie obowiązku zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych),
- mechanizmy w ramach regulacji handlu zagranicznego z krajami spoza Unii Europejskiej (w tym wydawanie pozwoleń bez preferencji, z preferencją i w ramach kontyngentów taryfowych na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów trzecich),
- wsparcie działań innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym (w tym wdrażanie projektów innowacyjno-rozwojowych oraz udzielanie rolnikom pożyczek na wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój obszarów wiejskich poprzez działania innowacyjne lub rozwojowe),
- działania w zakresie odnawialnych źródeł energii (w tym monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, produkcji biogazu rolniczego i biopłynów oraz działalności spółdzielni energetycznych, a także prowadzenie działań wspierających rozwój odnawialnych źródeł energii w rolnictwie),
- analizy rynkowe i transfer wiedzy (w tym upowszechnianie informacji rynkowej i informacji o mechanizmach krajowej i unijnej polityki rolnej),
- współpraca międzynarodowa,
- dostarczanie nowoczesnych rozwiązań IT dla sektora rolnego (w tym rozbudowa portalu „eRolnik”).

nabytym przez lata pracy w agencjach rolnych poprzedzających powstanie KOWR. Przedstawiony w opracowaniu podział usług świadczonych przez KOWR dla poszczególnych grup społecznych jest bardzo umowny. Promując np. polskie produkty rolno-spożywcze, KOWR działa na korzyść rolnika, który je wyhodował, przedsiębiorcy rolnego, który je przetworzył, konsumenta, który je zakupił, wreszcie dzieci i dorosłych, którzy je konsumują. Reasumując, działalność KOWR odpowiada na potrzeby społeczeństwa związane z żywnością jako fundamentem ludzkiego funkcjonowania poprzez realizację zadań związanych z jej produkcją,

monitorowaniem łańcucha dostaw „od pola do stołu”, promocją, zwiększaniem konsumpcji rodzimych produktów i budowaniem świadomości konsumenckiej. Co jeszcze istotne, branża rolno-spożywcza dysponuje ogromnym potencjałem rozwoju technologii dotyczącej czystej energii. Realizacja przez KOWR założeń rządu i Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie popularyzacji odnawialnych źródeł energii i propagowania ich wykorzystania do produkcji żywności, która jest jednym z najważniejszych towarów eksportowych w Polsce, służy jednocześnie celom prośrodowiskowym.

KOWR INSTYTUCJONALNYM WSPARCIEM ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH

Rafał Romanowski
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Sektor rolny jest szczególnie istotnym działem krajowej gospodarki, gdyż dostarcza produkty żywnościowe zaspokajające podstawowe potrzeby ludności i zapewnia bezpieczeństwo żywnościowe. Wobec tego wymaga zrównoważonego rozwoju oraz znacznego, odpowiednio ukierunkowanego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Działania Krajowego Ośrodka wszechstronnie wspierają polskich przedsiębiorców rolnych w produkcji żywności, która odpowiada potrzebom konsumentów.

Zarówno misja, jak i cele strategiczne KOWR, wyznaczające obecne oraz przyszłe kierunki działalności instytucji, wpisują się w politykę rolną państwa zawartą w „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Z kolei strategia ta jest zintegrowana ze „Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”.

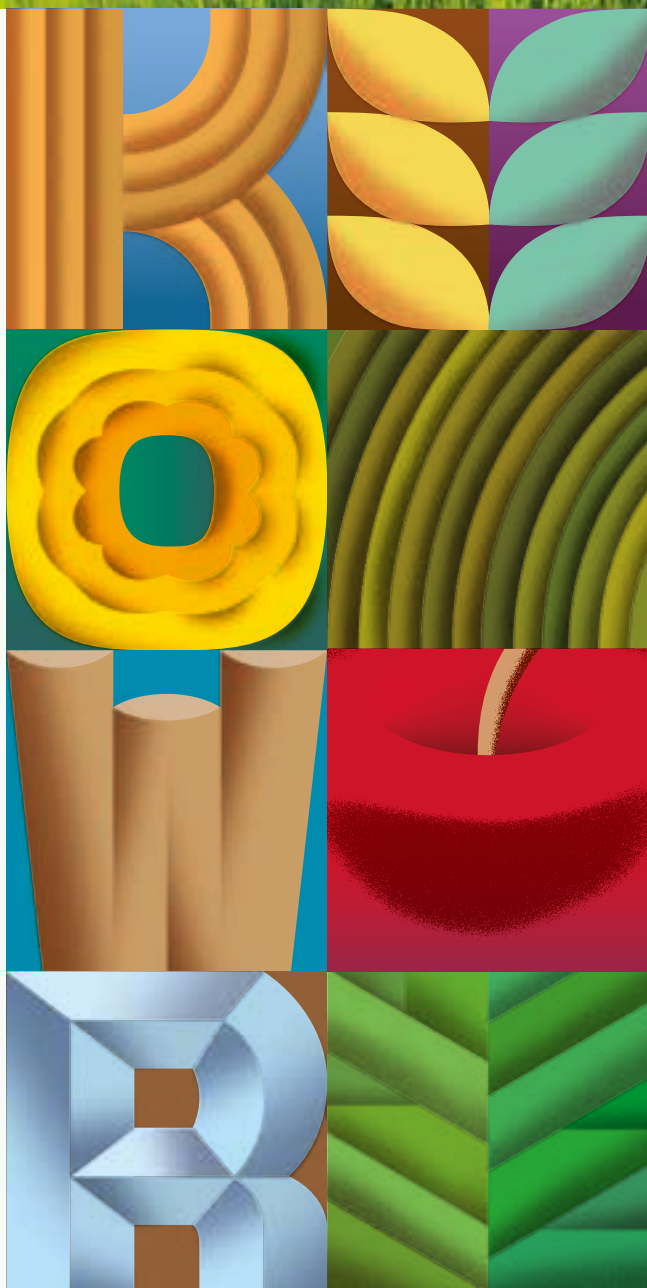
Oceniając w dłuższej perspektywie działania KOWR, mogą zdecydowanie powiedzieć, że efektywnie przyczyniają się do rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Osiągnięliśmy cele postawione przed KOWR w momencie jego tworzenia: KOWR bardzo aktywnie realizuje dotychczasowe zadania i będzie realizował nowe – wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie gospodarowania Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa, wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia polskiego sektora rolno-spożywczego, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich.

Zakres zadań KOWR jest bardzo szeroki : dotyczy mechanizmów wynikających z ustaw i rozporządzeń, w tym

skutkujących i nieskutkujących wypłatą środków finansowych (wymaganych przepisami unijnymi i krajowymi w odniesieniu do niektórych rynków rolnych, niezwykle istotnych dla organizacji tych rynków i procesów zachodzących w rolnictwie).

Każdego roku **KOWR wydaje kilkadziesiąt tysięcy decyzji i innych rozstrzygnięć w sektorze rolno-żywnościowym** w ramach administrowania ponad 70 procesami, mechanizmami, zadaniami i programami. W ciągu ponad **5 lat działalności**, dzięki pracy instytucji, **wypłacono ogółem około 3,8 mld zł**, a **wpływy związane z gospodarowaniem przez KOWR mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa wyniosły ponad 11,1 mld zł (2,2 mld zł średniorocznie)**.

Ponadto KOWR wdraża inicjatywy zawarte w dokumentach strategicznych państwa, takie jak: „Platforma Żywnościowa” (uruchomienie elektronicznej giełdy rolnej), „Monitoring upraw rolnych przeciwdziałający suszy” (satelitalny monitoring zagrożenia suszą), „Więcej ziemi dla rolników” (budowa Centralnego Systemu Informatycznego katalogującego Zasób WRSP), oraz „Paszportyzacja polskiej żywności” (cyfrowy system identyfikowania żywności „od pola do stołu”).

Dzięki działaniom KOWR propagującym patriotyzm konsumencki następuje zmiana postaw zakupowych Polaków. Wyniki badania „Polska Wieś i Rolnictwo 2022” potwierdzają trend konsumencki dotyczący rosnącego patriotyzmu konsumenckiego. Warto zauważyć, że w badaniu „Polska Wieś i Rolnictwo” w 2022 r. blisko 61% respondentów (podobnie jak w 2021 r.) wskazało, że „bardzo ważne” i „raczej ważne” jest dla nich by żywność, którą kupują była wyprodukowana w Polsce, z krajowych surowców, przy czym rolnicy składali takie deklaracje częściej aniżeli osoby niezwiązane z rolnictwem. Należy przy tym podkreślić, że dla mieszkańców obszarów wiejskich ogółem odsetek wskazań „bardzo ważne” zwiększył się o blisko 12 p.p. (z 21,8% w 2021 r. do 33,5% w 2022 r.).

Aktywne działania MRiRW i KOWR promujące wśród uczestników sektora rolno-spożywczego oznaczenie PRODUKT POLSKI przynoszą wymierne efekty. Zgodnie z wynikami ww. badania znak PRODUKT POLSKI staje się powszechnie rozpoznawalny przez konsumentów, a jednocześnie może mieć decydujące znaczenie przy wyborze przez nich danego produktu. Z badania wynika ponadto, że ze znakiem PRODUKT POLSKI podczas zakupów żywności spotkało się prawie 76% respondentów (wobec niemal 67% w 2021 r.) i był on najczęściej wskazywanym przez nich oznaczeniem. Pozytywny odbiór znaku PRODUKT POLSKI wskazało również 48% ankietowanych (wobec 44% w poprzednim roku), dla których przedmiotowe oznaczenie było decydujące przy wyborze produktu. To dobry kierunek. Pozytywne wyniki badania w tym aspekcie mogą stanowić dodatkową zachętę dla producentów żywności do stosowania oznaczenia PRODUKT POLSKI na jeszcze większą skalę. Rozpoznawalność znaku PRODUKT POLSKI sukcesywnie rośnie dzięki kampanii #KupujŚwiadomie, w której ramach jest promowana żywność z oznaczeniami i certyfikatami jakości. Następuje

również zmiana nawyków żywieniowych wśród najmłodszych, a to dzięki „Programowi dla szkół”.

Sygnały zwrotne wskazują, że KOWR jest instytucją otwartą na potrzeby beneficjentów. Ze wzmiankowanego badania wynika, że placówki KOWR, jako źródła instytucjonalne w zakresie jego działalności, są dla rolników najbardziej wiarygodnymi źródłami informacji, gdyż to z nich badani najchętniej korzystaliby w poszukiwaniu informacji o wsparciu udzielanym rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich.

Utworzenie KOWR w 2017 r. było niezbędnym elementem na drodze ku sprawniejszej administracji. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jest dziś prężną instytucją, realizującą wszystkie zadania nałożone na nią przez ustawy. Wymaga to sporego wysiłku, lecz z pewnością atutem jest doświadczona kadra w centrali, oddziałach terenowych i sekcjach zamiejscowych KOWR. Dzięki temu rolnicy i beneficjenci mogą jeszcze szybciej otrzymywać wsparcie.

Doświadczenie, wiedza i zaangażowanie pracowników to wartości, których nie sposób przecenić. A doceniają je beneficjenci Krajowego Ośrodka. Odwołując się do wzmiankowanego badania: większość z mieszkańców wsi, którzy w okresie ostatnich 12 miesięcy załatwiali sprawy bezpośrednio w jednostkach terenowych KOWR, pozytywnie ocenili jakość obsługi w tych jednostkach.

Nie wszyscy zdają sobie sprawę, jak wiele zadań stoi przed pracownikami KOWR. Podam przykład: jeśli chodzi

o zagospodarowanie nieruchomości rolnych, to praktycznie cały proces odbywa się w oddziałach terenowych. Taka sytuacja dotyczy np. przetargów na dzierżawę i sprzedaż nieruchomości rolnych. W ubiegłym roku oddziały terenowe przeprowadziły 23,5 tys. przetargów, z tego 18,2 tys. na sprzedaż i 5,3 tys. na dzierżawę. I nie ma znaczenia, czy przetarg dotyczy nieruchomości o powierzchni 5 ha czy 200 ha. Działania, które trzeba wykonać, są takie same bez względu na powierzchnię gruntu przeznaczoną do dzierżawy lub sprzedaży. Powyższe dowodzi, że KOWR jest kluczową instytucją działającą w otoczeniu rolnictwa, która rzeczywiście pomaga rolnikom i przedsiębiorcom.

KOWR ma służyć polskim rolnikom i to zadanie realizuje z pełnym zaangażowaniem. Chciałbym, aby rolnicy nadal uzyskiwali przyjazną i kompetentną obsługę zarówno przy wypełnianiu wniosków, jak i wyjaśnianiu poszczególnych spraw, które czasem wydają się zawiłe.

Jako resort rolnictwa dbamy, aby KOWR był skutecznym narzędziem do realizacji polityki rozwojowej. Jednym z ważnych celów jest dążenie do podniesienia poziomu życia na wsi. Chodzi o to, aby zmniejszyć dysproporcje występujące między mieszkańcami wsi a ludźmi żyjącymi w aglomeracjach miejskich.

W moim przekonaniu najważniejsze jest, aby taką instytucją KOWR pozostał. Aktywną, gotową realnie odpowiadać na potrzeby polskiej wsi. Instytucją przyjazną rolnikom, która efektywnie realizuje na ich rzecz szereg fundamentalnych zadań. Wymienione w jej nazwie wsparcie to zobowiązanie.

INNOWACYJNE ROLNICTWO – KLUCZ DO PRZYSZŁOŚCI

Innowacje w rolnictwie w coraz większym stopniu gwarantują rozwój konkurencyjnego i zrównoważonego rolnictwa. Ich wdrażanie wymaga znajomości zagadnień z różnych dziedzin, poszukiwania nowych rozwiązań, ale przede wszystkim chęci inicjowania zmian. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa realizuje dwa strategiczne dla polskiego rolnictwa projekty, które charakteryzują się dużym stopniem złożoności i innowacyjności.

PASZPORTYZACJA POLSKIEJ ŻYWNOSCI – PROJEKT PILOTAŻOWY

Polska zajmuje czołowe miejsce w rankingu europejskich producentów i eksporterów żywności. Jednak wraz ze wzrostem pozycji rodzimej produkcji rosną także oczekiwania odbiorców żywności (konsumenci, sieci handlowe, importerzy), którzy coraz częściej wymagają udokumentowanego procesu jej wytworzenia i dostarczenia niepodważalnych certyfikatów jakości i autentyczności.

GENEZA PROJEKTU

Przedstawiciele sektora rolno-spożywczego wyszli z inicjatywą podjęcia działań zmierzających do budowy w Polsce cyfrowego systemu monitorującego i identyfikującego drogę produktu „od pola do stołu”. Przedstawiając pomysł, wskazywali, że w obecnym otoczeniu rynkowym występuje szereg problemów, które ograniczają rozwój sektora. Należą do nich między innymi: brak przejrzystości łańcucha dostaw i zaufania do produktów, występujące zanieczysz-

**Paszport
rynek ziemniaka**

**Paszport
rynek wołowiny**

**Paszport
rynek wieprzowiny**

Pilotażowy System IT

czenia, fałszowania lub skażenia żywności, duża liczba pośredników, a także rosnące zapotrzebowanie na szybko i łatwo dostępne informacje o produkcie spożywczym. Aby rozwiązać te problemy, podjęto decyzję o realizacji projektu pn. Paszportyzacja polskiej żywności.

REALIZACJA PROJEKTU

Projekt jest nadzorowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a jego koordynację powierzono Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa, przy merytorycznym wsparciu Centrum GovTech w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Paszportyzacja polskiej żywności docelowo ma objąć budowę i wdrożenie w Polsce cyfrowego systemu IT gwarantującego efektywne monitorowanie i identyfikowanie informacji o produktach rolno-spożywczych na kluczowych etapach łańcucha dostaw. W przypadku wdrożenia system ma udostępniać szerokie spektrum informacji o produkcie żywnościowym. Tym samym polski sektor rolno-spożywczy może zyskać narzędzie, w którym znajdują się wiarygodne, rzetelne i niepodrabialne informacje o produkcie żywnościowym.

REALIZACJA PROJEKTU ZOSTAŁA PODZIELONA NA DWIE FAZY:

FAZA I – obejmuje przeprowadzenie pilotażu na rynku wołowiny, wieprzowiny i ziemniaka. Pilotaż rozpoczął się 16 grudnia 2021 r. i został powierzony do realizacji Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowemu Instytutowi Badawczemu.

Pilotaż ma na celu dokonanie praktycznego sprawdzenia możliwości zbudowania jednego, w pełni kompatybilnego systemu IT dla różnorodnych produktów żywnościowych. Końcowym rezultatem pilotażu będzie możliwość wygenerowania „paszportu”, który udostępni uczestnikom rynku informacje potwierdzające drogę, jaką przebył produkt żywnościowy, zanim trafi do odbiorcy końcowego.

W ramach pilotażu zakończono prace badawcze, w trakcie których dokonano charakterystyki rynków, przeanalizowano systemy i bazy danych referencyjnych oraz możliwości pozyskiwania danych od podmiotów administracji publicznej, przebadano procesy, dokonano analizy potrzeb i korzyści dla interesariuszy, a także sformułowano wnioski i kierunki dalszych prac. Obecnie prowadzone są prace badawcze, rozwojowe, projektowe oraz implementacyjne, których celem jest ustalenie, jak dalece możliwe jest gromadzenie, analiza i udostępnianie informacji dotyczących wybranych produktów żywnościowych w obrębie jednego systemu IT. Zakończenie pilotażu przewidziano na 30 listopada 2023 r.

FAZA II – przewiduje budowę i wdrożenie systemu docelowego monitorującego proces produkcji żywności, który udostępni w określonym zakresie informacje wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw żywności, w tym konsumentom. Jej realizacja będzie możliwa po uzyskaniu pozytywnych wyników pilotażu.

GRUPA DOCELOWA

W realizację pilotażu zaangażowano szerokie grono interesariuszy. Ich filar stanowią organizacje branżowe działające na rynku wołowiny, wieprzowiny i ziemniaka. Organizacje te do pilotażu wskazały producentów rolnych, zakłady przetwórcze (rzeźnie, zakłady rozbioru, porcjowania i pakowania), firmy transportowe i magazynujące – łącznie 69 podmiotów: 47 z rynku wołowiny, 17 z rynku wieprzowiny i 5 z rynku ziemniaka.

Ważnym ogniwem są także instytucje administracji publicznej sprawujące nadzór nad realizacją zadań i procesów zapewniających bezpieczeństwo i jakość żywności. Dzięki zaangażowaniu tych instytucji planowany do wdrożenia system IT ma zyskać możliwość korzystania z już działających baz referencyjnych, które w połączeniu z danymi pochodzącymi z „paszportu” zapewnią szeroki wachlarz informacji przydatnych wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw.

Przewiduje się, że w przyszłości Paszportyzacja polskiej żywności obejmie cały łańcuch dostaw żywności, który łączy trzy ważne sektory gospodarki, tj. rolnictwo, przetwórstwo oraz dystrybucję, w tym przede wszystkim konsumentów, co znacznie ułatwi im podejmowanie wyborów zakupowych.

KORZYŚCI

Zebranie danych o produkcie rolno-spożywczym w „paszporcie” przyczyni się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku wytwarzanej w Polsce żywności, zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. To natomiast będzie skutkowało uzyskaniem lepszej pozycji negocjacyjnej i w konse-

kwencji uzyskiwaniem wyższych cen za surowce/produkty wytworzone przez rolników oraz zakłady przetwórcze.

Wartością dodaną będzie także optymalizacja procesów zarządzania produkcją, m.in. poprzez możliwość dokonywania rejestracji zdarzeń (w stadzie, na polu), analizę rentowności produkcji oraz prowadzenie ewidencji zabiegów (pielęgnacyjnych, weterynaryjnych, nawożeń itp.) oraz wzrost efektywności procesu raportowania informacji o produkcji w gospodarstwie rolnym – oszczędność czasu przy wypełnianiu dokumentacji w niekompatybilnych bazach danych.

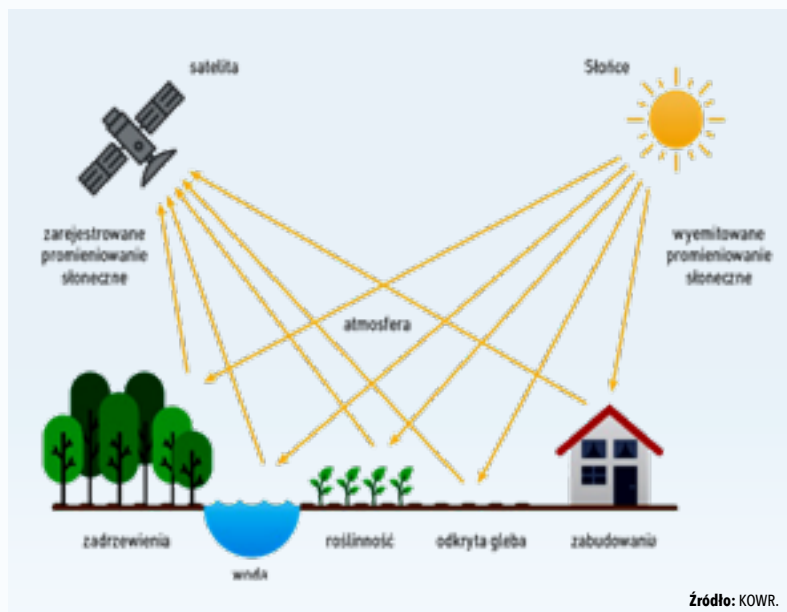
Na wdrożeniu tego projektu zyskają także – dzięki usprawnieniu działań inspekcyjnych, a także ograniczeniu ich kosztów – służby odpowiedzialne za nadzór nad bezpieczeństwem i jakością żywności. Zastosowanie systemu IT wyeliminuje również przypadki fałszowania żywności, co ograniczy konieczność wycofywania partii towarów z łańcucha dostaw i w konsekwencji jej utylizacji.

W PRZYSZŁOŚCI

Dotychczas na świecie nie zbudowano narzędzia informatycznego, które w swoich założeniach obejmowałoby tak szeroki zakres danych o produkcie żywnościowym, jaki przewidziano w polskim „paszporcie”.

Po zrealizowaniu pilotażu i uzyskaniu pewności, że istnieje możliwość zapewnienia logicznego i niepodważalnego ciągu danych pochodzących od producenta, poprzez przetwórstwo, transport i magazynowanie, przewiduje się podjęcie działań zmierzających do zbudowania i wdrożenia systemu docelowego, który udostępni w określonym zakresie, informacje wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw żywności. System docelowy mógłby być rozbudowywany o nowe produkty AGRO i funkcjonalności. Przyczyniłoby się to do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Polsce, a także dalszego rozwoju eksportu rodzimej żywności cenionej w świecie za wysoką jakość.

System Satelitarne Monitorowania Upraw Rolnych

SYSTEM SATELITARNEGO MONITOROWANIA UPRAW ROLNYCH

Coraz częstsze i coraz dłużej trwające susze na terenie Polski, a także inne gwałtowne zjawiska pogodowe (ulewy, gradobicia, trąby powietrzne) mają bezpośredni negatywny wpływ na produkcję rolną w kraju.

Dodatkowo wysoka liczba szkód wymaga zwiększonego nakładu pracy związanego z ustaleniem faktycznej szkody zgłoszonej przez rolnika oraz wypłatą coraz wyższych odszkodowań. Tego rodzaju okoliczności wymuszają na administracji publicznej podejmowanie skutecznych działań mających na celu pomoc i wsparcie producentów rolnym. Jednym z takich działań, prowadzonym przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, jest budowa Systemu Satelitarne Monitorowania Upraw Rolnych (S2MUR).

GENEZA PROJEKTU

Z roku na rok coraz więcej zaawansowanej technologii wkracza do polskich gospodarstw, pozwalając na bardziej efektywne zarządzanie uprawami. KOWR od 2018 r. zaangażowany jest w prace mające na celu zastosowanie teledetekcji satelitarnej w rolnictwie. Wpływ na to miały znaczny wzrost dostępności i precyzji danych satelitarnych (m.in. z programu Copernicus), rozwój technologii IT oraz zwiększająca się świadomość użytkowników.

Teledetekcja satelitarna pozwala na analizowanie stanu upraw, szacowanie szkód powstałych w wyniku niekorzystnych zjawisk pogodowych, a nawet prognozowanie plonów na wielu obszarach, praktycznie w czasie rzeczywistym i przy dużej efektywności finansowej.

W poprzednich latach KOWR przeprowadził z powodzeniem dwa projekty z zastosowaniem teledetekcji satelitarnej, tj.:

- „Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa – etap pilotażowy” w 2019 r.,
- „Geoserwis Susza 2020” w 2020 r.

Wyniki tych projektów oceniono jako obiecujące i na ich podstawie opracowano koncepcję dla systemu S2MUR.

ZAKRES PROJEKTU

Projekt S2MUR obejmuje zaprojektowanie i budowę systemu IT wykorzystującego dane satelitarne, meteorologiczne, glebowe oraz statystyczne do całorocznego monitorowania upraw rolnych na terenie całego kraju.

System S2MUR udostępni zainteresowanym informację dotyczącą sytuacji na polu uprawowym, ustali precyzyjną ocenę skutków negatywnego zjawiska atmosferycznego pomagając w oszacowaniu szkód na poziomie indywidualnej uprawy rolnej.

Projekt System Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych jest częścią programu „Geomatyka dla Rolnictwa”, realizowanego we współpracy z Instytutem Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach (IUNG-PIB) oraz pod nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

PRODUKTY

W ramach systemu S2MUR przewidziane jest uruchomienie szeregu e-usług oraz usług sieciowych API. Stanowią one będą dla producentów rolnych wsparcie procesów decyzyjnych związanych z uprawami rolnymi i zaistniałymi szkodami w tych uprawach. Z usług S2MUR skorzystają także urzędnicy administracji publicznej oraz instytuty naukowe. Poniżej zestawiono wybrane e-usługi i API:

- potwierdzenie dot. wystąpienia strat w plonie (e-usługa),

- potwierdzenie wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych (e-usługa),
- oszacowanie wysokości plonów dla pola uprawnego (e-usługa),
- uzyskanie informacji o poziomie ryzyka wystąpienia zagrożeń dla uprawy (e-usługa),
- mapa obszarów, dla których stwierdzono stratę w wyniku oddziaływania suszy (usługa API),
- raport oceny kondycji upraw dla pojedynczych pól uprawowych (usługa API).

GRUPA DOCELOWA I KORZYŚCI

Głównymi odbiorcami projektu są rolnicy indywidualni oraz producenci rolni, a także przedstawiciele administracji.

System S2MUR pozwoli rolnikom m.in. na określenie prognozowanej wielkości plonu czy ustalenie warunków wzrostu danej uprawy. Z kolei administracja publiczna będzie wykorzystywać system do dokładniejszego szacowania szkód w rolnictwie, co przyspieszy proces wypłacania odszkodowań dla rolnika, prognozowania plonów i podejmowania różnego rodzaju działań pomocowych i interwencyjnych.

STAN REALIZACJI PROJEKTU

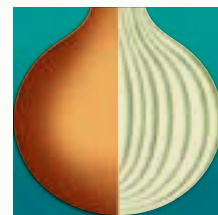
W ramach realizacji projektu wyłoniono doradców prawnych oraz technicznych. W 2022 r. przeprowadzono wstępne konsultacje rynkowe dot. zaprojektowania i wykonania systemu S2MUR. W styczniu 2023 r. zawarto z dwoma wykonawcami umowy na dostawę zobrażeń satelitarnych o wartości ponad 41 mln zł.

Obecnie KOWR przygotowuje się do udzielenia zamówienia publicznego na zaprojektowanie i wykonanie systemu S2MUR. Planuje się, że budowa systemu zostanie podzielona na dwie fazy: badawczo-rozwojową i wdrożeniową.

Harmonogram projektu przewiduje, że S2MUR ma osiągnąć zdolność operacyjną pod koniec 2025 r.

Departament Innowacji KOWR
Wydział Projektów Innowacyjnych

NOWE ODMIANY WARZYW POLSKIEJ HODOWLI

Dorobek połączonych spółek ogrodniczych nadzorowanych przez KOWR jest imponujący i obejmuje obecnie ponad 340 odmian warzyw oraz 230 odmian kwiatów. Aktualnie prowadzona jest hodowla twórcza w 11 gatunkach warzyw oraz hodowla zachowawcza 32 gatunków warzyw i 18 gatunków kwiatów.

Pojedynki rzodkiewki (szklarnia Zielonki)

Początki hodowli warzyw w Polsce sięgają XIX wieku. Pierwsze firmy ogrodnicze zajmowały się głównie handlem nasionami pochodzącymi z zagranicy, jednak z czasem wyspecjalizowały się również w hodowli różnych gatunków warzyw

na terenie kraju, tak jak np. J.B. Ulrich (1905 r.), E. Freege (1909 r.), Bracia Hoser (1918 r.) czy „Spójnia” (1918 r.). Tradycje powyższych hodowli były kontynuowane przez państwowe stacje hodowli roślin, a następnie m.in. przez spółki hodowli roślin ogrodniczych będących w zasobie ANR, a potem w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze POLAN Sp. z o.o., PlantiCo - Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o.o., „Spójnia” Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o.o.). Od roku 2020 hodowla roślin warzywnych skupiona jest w jednej spółce hodowlanej KOWR, tj. PlantiCo - Hodowla i Nasiennictwo Roślin Ogrodniczych Zielonki sp. z o.o. z siedzibą w Zielonki Parcela.

Szybki rozwój nauk biologicznych, szczególnie biotechnologii, znacząco wpłynął na doskonalenie i tworzenie nowych odmian warzyw. W spółkach prowadzona jest zarówno hodowla twórcza, której celem jest tworzenie nowych, ulepszonych odmian, jak i hodowla zachowawcza, która pozwala na utrzymanie odmian w niezmienionej bądź ulepszonej formie przez wiele lat.

Krajowe odmiany warzyw są z roku na rok uszlachetniane pod względem plenności, zdrowotności roślin oraz przydatności do przetwórstwa, a poprzez to stają się jednym z **gwarantów bezpieczeństwa żywnościowego w Polsce. Stanowią też źródło naszych własnych zasobów genetycznych**, które wprowadzane są do upraw rolniczych i pozytywnie wpływają na zachowanie bioróżnorodności.

W latach 2021-2022 w PlantiCo - HiNOZ sp. z o.o. prowadzona była hodowla twórcza dla 11 gatunków warzyw (bób, burak ćwikłowy, cebula, fasola zwyczajna, kapusta

Plantacja kapusty Jasper F1

głowiasta, marchew, ogórek gruntowy, pietruszka korzeniowa, pomidor gruntowy, rzodkiewka, sałata) oraz hodowla zachowawcza dla 32 gatunków warzyw i 18 gatunków roślin ozdobnych.

Połączona hodowla roślin ogrodniczych odgrywa dominującą rolę w hodowli roślin warzywnych w Polsce, co potwierdza fakt, że w roku 2022 posiadała 55,9% (w 2021 r. - 52,2%) udziału odmian roślin warzywnych pochodzących z krajowej hodowli wpisanych w Krajowym Rejestrze Odmian oraz 54,2 % (w roku 2021 - 53,7%) udziału odmian Spółki we wszystkich odmianach roślin warzywnych wpisanych do Krajowego Rejestru, wśród gatunków hodowanych przez Spółkę¹.

Ogółem dorobek spółek ogrodniczych KOWR jest imponujący i obejmuje ponad 340 odmian warzyw oraz 230 odmian roślin ozdobnych.

Najliczniej reprezentowaną grupą odmian roślin warzywnych Spółki w poszczególnych gatunkach są: ogórek - 51 odmian, fasola zwyczajna - 42 odmiany, marchew i sałata po 33 odmiany, cebula - 26 odmian, pomidor - 23 odmiany, rzodkiewka - 21 odmian, papryka - 17 odmian, burak ćwikłowy - 15 odmian i wiele innych. Spółka jako jedyna posiada polskie odmiany czosnku pospolitego. Wśród kwiatów najliczniej reprezentowane są: astry chińskie - 71 odmian, lewkonie - 24 odmiany, lwie paszcze - 28 odmian, petunie - 21 odmian, pelargonie - 19 odmian, begonie - 14 odmian oraz aksamitki - 12 odmian².

W ostatnich trzech latach połączone 3 spółki hodowli roślin ogrodniczych zarejestrowały łącznie 11 nowych odmian warzyw charakteryzujących się wysoką plennością i jakością, większą odpornością na stesy biotyczne i abiotyczne występujące w Polsce oraz zwiększoną przydatnością wa-

Pomidor Janko F1

Ogórek Starter F1

Rzodkiewka Rumba F1

1. Zestawienie KOWR wg danych COBORU - Lista odmian roślin warzywnych 2022.
2. Wg danych Spółki PlantiCo - HiNOZ sp. z o.o.

Najnowsze odmiany Spółki zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Odmian COBORU

ROK REJESTRACJI	GATUNEK I ODMIANA	KRÓTKI OPIS WYRÓZNIAJĄCY ODMIANĘ
2021	Marchew jadalna Sparta F1	odmiana późna, przeznaczona do przemysłu (kostka, susz, soki) i do bezpośredniego spożycia, o długim, ładnie wybarwionym korzeniu typu flakke, dająca wysoki plon ogólny z dużym udziałem plonu handlowego
	Ogórek Liberty F1	odmiana gruntowa z przewagą kwiatów żeńskich, bardzo plenna, wczesna, owoce barwy intensywnie zielonej do ciemnozielonej, o brodawce grubej, lekko zaznaczonej, dość rzadkiej, o delikatnych brzdach, kształt owocu walcowaty, wydłużony, nie wykazuje tendencji do przyrastania na grubość, wyróżnia się wysoką odpornością na mączniaka rzekomego i odpornością na parcha dyniowatych, oraz nie wykazuje tendencji do żółknięcia, bardzo dobrze się kwasia, genetycznie pozbawiona goryczy, przez co znakomicie nadaje się do przetwórstwa i na świeży rynek
	Ogórek Kanclerz F1	odmiana średnio wczesna, bardzo plenna, z przewagą kwiatów żeńskich, o wysokim plonie handlowym oraz niskim udziałem owoców niekształtnych w plonie ogólnym, owoce kształtne, smukłe, brodawki grube, dość wydatne, z białym kolcem, skórka zielona, lekko błyszcząca z delikatnymi smugami, odmiana o bardzo wysokiej zdrowotności, polecana do konserwowania, kwaszenia oraz na świeży rynek
	Rzodkiewka Proxima F1	odmiana heterozyjna, przeznaczona do wysiewu wiosennego i jesienno w polu oraz do przyspieszonej uprawy pod osłonami, wcześniej osiąga dojrzałość użytkową (ok. 30 dni), tworzy wyrównane zgrubienie o kształcie kulistym, o wielkości średniej do dużej, o czerwonej skórce, miąższ o śnieżnobiałej barwie, nie ma tendencji do parzenia i pęknięcia, łagodna w smaku
2022	Seler korzeniowy Apis	odmiana populacyjna, średnio wczesna z przeznaczeniem na świeży rynek i do przetwórstwa, tworzy duże zgrubienia o szerokoeliptycznym kształcie i białawej skórce, barwa miąższu biała, nie ma skłonności do parzenia i ciemnienia, a wiązka korzeniowa skierowana w dół, co ułatwia zbiór i przygotowanie do sprzedaży, duży udział plonu handlowego

rzyw do zbioru przemysłowego, co jest wysoce pożądane na rynku nasiennym. Średni czas wprowadzenia nowej odmiany na rynek trwa od 2 do 5 lat, co łącznie z czasem hodowli daje do 15 lat od momentu rozpoczęcia hodowli do uzyskania nowej odmiany.

Najbardziej popularne odmiany pochodzące z hodowli spółki PlantiCo będące w sprzedaży na polskim rynku w roku 2022 to: ogórek gruntowy Śremski F1, Soplica F1 i Julian F1; bób Bizon; sałata Juleczka; marchew Koral; koper Ambrozja; rzodkiewka Krakowianka; fasola szparagowa Laurina i pietruszka korzeniowa Kinga. Na rynkach

zagranicznych najbardziej popularne są odmiany: kapusta głowiasta biała Kamienna Głowa, burak ćwikłowy Opolski; ogórek Śremski F1, Julian F1 i Śremanin F1, marchew Koral, fasola szparagowa Złota Saxa, Korona i Goldpantera oraz fasola wielkokwiatowa Eureka³.

Obecnie w badaniach rejestrowych w COBORU Spółka ma 18 nowych odmian warzyw, z czego w roku 2023 planowana jest rejestracja 4 odmian.

Postęp biologiczny w rolnictwie i ogrodnictwie oraz jego wdrażanie do praktyki ma szczególne znaczenie w rozwoju produkcji rolnej w kraju, a uzyskanie nowych odmian jest

3. Wg danych spółki PlantiCo - HINOZ sp. z o.o.

Burak nasienny (szklarnia Raciborowice)

Cebula Cordia

Papryka Fiver F1

pracą wymagającą wielkiej cierpliwości i trwającą zwykle kilka lat, co jest bardzo kosztochłonne. Spółka, aby zrealizować cele hodowlane, pozyskuje środki finansowe na hodowlę z różnych źródeł, głównie ze środków własnych Spółki oraz w ramach współpracy badawczo-rozwojowej. W ostatnich latach krajowa hodowla warzyw spółki KOWR wielokrotnie była doceniona nagrodami za nowe odmiany.

Złoty Medal Międzynarodowych Targów Poznańskich uzyskały:

- w roku 2020: bób BIZON i cebula SOPLICA, Seria Nasion – Naturalne Antyoksydanty oraz Seria Nasion Uszlachtetnionych – Kartoniki (POLAGRA PREMIERY),
- w roku 2021 – fasola LUIZA, ogórek gruntowy STARTER F1 (GARDENIA),
- w roku 2022 – kapusta głowiasta biała JASPER F1 oraz bób RAMBOS (POLAGRA PRO-HORTI),
- w roku 2023 – rzodkiewka RUMBA F1 (POLAGRA PREMIERY).

Dobrze dobrana odmiana i wysokiej jakości materiał siewny są punktem wyjścia do uzyskania wysokich plonów, o dobrych parametrach jakościowych. Zastosowanie nawet najlepszej technologii uprawy, z wykorzystaniem najlepszego sprzętu, najlepszych nawozów i środków ochrony roślin nie przyniesie wymiernych efektów produkcyjnych, jeżeli wykorzystamy do siewu nasiona warzyw złej jakości. **Spółka PlantiCo-HiNOZ sp. z o.o.** nadzorowana przez **KOWR oferuje rolnikom nowoczesne, wydajne i zdrowe odmiany warzyw**, dostosowane do rodzimych warunków klimatycznych i glebowych. Oferta ta jest bardzo bogata i spełni oczekiwania nawet najbardziej wymagającego producenta.

Plantacja selera

PlantiCo jest ważnym uczestnikiem rynku nasion roślin ogrodniczych w Polsce. Spółka sprzedaje rocznie około 30 mln opakowań nasion warzyw i kwiatów dla działkowców (co stanowi 50% sprzedaży na rynku amatorskim), 150 ton nasion w opakowaniach dla producenta oraz ponad 200 ton nasion luzem.

Oferta Spółki kierowana jest zarówno do rolników, profesjonalnych producentów warzyw, właścicieli terenów zielonych, jak i do działkowców. Szeroki asortyment Spółki obejmuje wysokiej jakości nasiona warzyw, kwiatów i ziół oraz rośliny ozdobne, w tym drzewa i krzewy, które dostępne są w hurtowniach ogrodniczych, centrach ogrodniczych, supermarketach i lokalnych sieciach sprzedaży (www.plantico.pl).

Karolina Mitura-Nowak
Departament Nadzoru nad Spółkami KOWR
Wydział Hodowli

„BITWA REGIONÓW” – ŚWIĘTO NAJLEPSZEJ KUCHNI KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH

Małgorzata Gośniowska-Kola
Zastępca Dyrektora
Generalnego KOWR

Trwają etapy powiatowe VIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Kulinarnego dla Kół Gospodyń Wiejskich pn. „Bitwa Regionów”. W konkursie biorą udział Koła Gospodyń Wiejskich i stowarzyszenia, którym bliskie są smaki regionów i dawne receptury, a które wyjątkowe potrawy przygotowują z pasją i sercem. Do pierwszego etapu zgłosiła się rekordowa liczba, bo aż 3528 KGW!

KONKURS PRZEBIEGA W TRZECH ETAPACH:

ETAP 1

wszystkie KGW, które prawidłowo przesłały zgłoszenie online, biorą udział w eliminacjach powiatowych podczas pikników z PRODUKTEM POLSKIM. Etapy powiatowe odbywają się od maja do lipca;

ETAP 2

KGW, które zajmą 1. miejsce w powiecie, zostaną zaproszone do udziału w półfinałach wojewódzkich, które odbędą się w sierpniu i wrześniu;

ETAP 3

16 KGW – po 1 z każdego województwa, które zdobędą 1. miejsce w II etapie konkursu – zakwalifikuje się do finału ogólnopolskiego.

Finał zaplanowany jest w październiku.

W tegorocznym regulaminie „Bitwy Regionów” została wprowadzona istotna zmiana. Po raz pierwszy znalazł się w nim wymóg, aby przy przygotowaniu potrawy konkursowej wykorzystać przynajmniej jeden produkt regionalny, tradycyjny. Wszystko po to, by pokazywać atuty kulinarne regionów. Przewidziano również zwrot środków za zakup produktów spożywczych przeznaczonych na przygotowanie potrawy konkursowej. W tym roku pula nagród wyniesie ponad 65 tys. zł. Przewidziana jest również nagroda dodatkowa dla laureata I miejsca w finale – wyjazd przedstawicieli KGW na zagraniczne targi rolno-spożywcze w UE.

Organizatorami konkursu są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa przy współpracy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W VII edycji „Bitwy Regionów” główną nagrodę zdobyło Koło Gospodyń Wiejskich Zimna Wódka z województwa opolskiego. Daniem finałowym, które zachwyliło jury, były policzki wieprzowe z ciapkapustą. Na II miejscu uplasowało się Koło Gospodyń Wiejskich Wsi Zalipie z województwa małopolskiego za knedle ze śliwkami. III miejsce zajęło Koło Gospodyń Wiejskich w Krzekotowie z województwa kujawsko-pomorskiego za szynkę parzoną z kością – wielkanocną.

„Bitwa Regionów” to konkurs, który już na stałe wpisał się w kalendarz kulinarnych wydarzeń i który dowodzi, że polska kuchnia nie tylko jest smaczna i niezwykle różnorodna, ale także może być niewyczerpanym źródłem inspiracji.

Różnorodność kulturowa sprawia, że możemy poznawać Polskę poprzez smaki, przepisy, historie płynące z poszczególnych kuchni regionalnych. Koła Gospodyń Wiejskich swoją działalnością udowadniają, że ich praca to swoisty hołd dla bogactwa smaków polskiej tradycyjnej kuchni, a jednocześnie promocja lokalnych produktów od miejscowych dostawców.

Zapraszam do kibicowania zmaganiom w eliminacjach powiatowych podczas lokalnych wydarzeń. Ciekawe, czym w tym roku zaskoczą nas panie i panowie z Kół Gospodyń Wiejskich. Wiemy, że wiele zespołów przygotowuje się do uczestnictwa w konkursie całymi miesiącami – wyszukując przepisy, próbując i eksperymentując. Serdecznie zachęcam do udziału w wielkim święcie polskiej kuchni regionalnej w jej najlepszym wydaniu.

MUZYCZNE WYZWANIE CHRUMASA

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zorganizował ogólnopolski plebiscyt, w ramach którego uczniowie klas I-V szkół uczestniczących w „Programie dla szkół” mogli zgłosić swój autorski utwór promujący zdrowe nawyki żywieniowe i dietę bogatą w owoce, warzywa oraz produkty mleczne.

W plebiscybie dzieci prezentują swój talent wokalny i instrumentalny, a także razem z Chrumasem promują zdrowe nawyki żywieniowe wśród dzieci w całej Polsce.

Zasady są proste: uczestnicy przygotowali własny utwór słowno-muzyczny w dowolnym gatunku muzycznym, złożony z dwóch zwrotek i dwa razy zaśpiewanego refrenu. Piosenka miała zawierać treści promujące zdrowe nawyki żywieniowe wśród dzieci (nie tylko w szkole), nazwę „Program dla szkół”, hasło „Szkolna przerwa śniadaniowa, mleczna, z warzyw, owocowa”. Należało w niej wykorzystać przynajmniej po jednej nazwie owocu, warzywa i produktu mlecznego (owoce: jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, soki owocowe; warzywa: marchewki, rzodkiewki, papryka słodka, pomidory, kalarepa; produkty mleczne: mleko białe, jogurt naturalny, kefir naturalny, serek twarogowy). Można było wykorzystać także inne nazwy owoców, warzyw i produktów mlecznych, pod warunkiem że pochodzą z Polski.

W pierwszym etapie plebiscytu ze wszystkich nadesłanych elektronicznie utworów jury wyłoniło 12 najlepszych, które zostały zamieszczone na stronie internetowej wyzwaniechru-

masa.tvp.pl. Etap drugi – w głosowaniu internetowym zostało wybranych 6 utworów z największą liczbą głosów.

Jako rodzic bardzo cenię sobie wszelkie działania, które pozytywnie wpływają na rozwój dzieci. Niewątpliwie „Program dla szkół” jest jedną z takich inicjatyw, która kształtuje uczniów w wielu obszarach. Dzieci nie tylko z sukcesem włączają w swoją dietę zdrowe przekąski: warzywa, owoce, produkty mleczne, ale także mają możliwość w ciekawy sposób osiąść wiedzę praktyczną oraz teoretyczną dotyczącą zasad zdrowego odżywiania. „Muzyczne wyzwanie Chrumasa” to kolejne innowacyjne działanie edukacyjne. Uczniowie cenią sobie radość tworzenia tekstu, muzyki i wspólnego śpiewania piosenki o zdrowym odżywianiu. Uważam, że działania podjęte w ramach „Programu dla szkół” zaowocują większą świadomością dotyczącą zasad zdrowego odżywiania: dzieci zdecydowanie chętniej będą sięgać po zdrowe przekąski nie tylko podczas przerwy śniadaniowej.

Katarzyna Pietryka,
mama Kariny ze SP nr 4 im. J. Piłsudskiego w Otwocku

Sekretarz Stanu w MRiRW Rafał Romanowski i Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR Marcin Wroński wraz z finalistami plebiscytu „Muzyczne Wyzwanie Chrumasa” na uroczystej premierze 6 odcinków „Muzycznego Wyzwania Chrumasa”

W trakcie premiery odbyła się konferencja dla nauczycieli, rodziców i mediów nt. realizacji „Programu dla szkół”.
Od lewej: przedstawicielka Departamentu Wspierania Konsumpcji KOWR Monika Niewiarowska, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR Marcin Wroński i prowadzący Robert Jarek

FINALIŚCI:

- Michał Budzich, Zofia Seretna, Maria Pasikowska, Lena Krycka i Hanna Ernestowicz z klasy 3 Szkoły Podstawowej Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Kołobrzegu z utworem „Zdrowie na piątkę”;
- Agata Bugajska z klasy 1, Małgorzata Metryka i Antoni Kuzia z klasy 4 Szkoły Podstawowej w Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy z utworem „Marchewko-owocowo”;
- Oskar Herba z klasy 3, Maja Karaś, Tymoteusz Wyżgoł, Tatiana Pawlas i Fabian Janowiec z klasy 4 Szkoły Podstawowej nr 4 z Oddziałami Sportowymi i Mistrzostwa Sportowego im. Otylii Jędrzejczak w Żorach z utworem „Zasady znam”;
- Karina Pietryka z klasy 4 Szkoły Podstawowej nr 4 im. Józefa Piłsudskiego w Otwocku z utworem „Przepis na zdrowy dzień”;
- Nela Krawczewska z klasy 2 i Lila Krawczewska z klasy 1 Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej w Pieszku z utworem „Owocowa szkoła”;
- Igor Główka, Franciszek Czajko, Fryderyk Gorczyca i Leon Szczuciński z klasy 3 Państwowej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Emila Młynarskiego w Warszawie z utworem „Rap jarskich nawyków”.

Trzeci etap to wielki finał, w którym 6 zwycięskich zespołów i solistów wzięło udział w nagraniu ich utworu pod okiem profesjonalnego zespołu: reżysera Pascala Pawliszewskiego i producentki Anity Ryczyńskiej. Spośród tych uczestników zostanie wyłoniony zwycięzca (w momencie zamykania numeru trwa głosowanie internetowe). Zwycięzcę tegorocznego plebiscytu poznamy już 7 czerwca!

Plebiscyt „Muzyczne Wyzwanie Chrumasa” poprawił relacje między moimi uczniami. Poczuli się „teamem” na dobre i na złe. Obserwuję ich na co dzień w mojej pracy i widzę, jak wzrosło ich poczucie własnej wartości, gdyż mogli zademonstrować swoje umiejętności, zostali docenieni i pokazali się w czymś, co jest dla nich ważne, co lubią robić i co ich wyróżnia. Cieszę się, że mogłam mieć swój wkład w tę przygodę, że zaraziłam ich moją pasją – grą na ukulele. Jestem wdzięczna, że mieliśmy szansę się pokazać i przeżyć przygodę życia. Te emocje i wspomnienia zostaną z nami na zawsze.

Sabina Chyla

Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Sportowymi i Mistrzostwa Sportowego im. Otylii Jędrzejczak w Żorach

Od wielu lat nasza placówka uczestniczy w „Programie dla szkół”, dzięki któremu uczniowie korzystają z darmowych owoców, warzyw, czy też przetworów mlecznych. Sądzę, że zorganizowane przedsięwzięcie bardzo przyczyniło się do promocji zdrowych nawyków żywieniowych. Dzięki „Muzycznemu Wyzwaniu Chrumasa” zaprezentowaliśmy stworzony utwór społeczności szkolnej – omawialiśmy, w jakim celu stworzyliśmy piosenkę, rozwieszaliśmy plakaty oraz publikowaliśmy treści na różnych portalach społecznościowych, stronach internetowych. „Muzyczne Wyzwanie Chrumasa” było dla nas świetnym doświadczeniem, którego nie zapomnimy do końca życia. Organizatorzy plebiscytu spisali się na medal! Oby tak dalej!

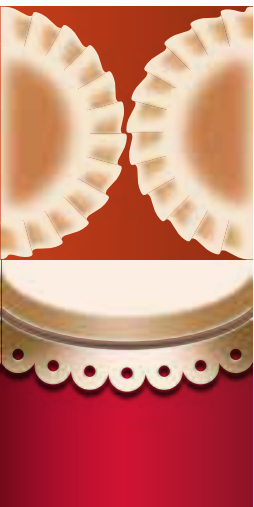
Kinga Posłowska

Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy

W ramach uczestnictwa naszej szkoły w „Programie dla szkół” dostarczane są dla uczniów warzywa, owoce i produkty mleczne, które mogą spożywać podczas przerw międzylekcyjnych. Regularne spożywanie tych produktów pozytywnie wpływa na kształtowanie w uczniach prawidłowych nawyków żywieniowych. „Program dla szkół” to również szereg działań edukacyjnych takich jak zajęcia tematyczne, warsztaty kulinarne, konkursy, wycieczki do gospodarstw rolnych i wiele innych. W realizacji tych działań szkoła jest wspierana poprzez dostępność gotowych materiałów edukacyjnych w postaci scenariuszy zajęć, materiałów multimedialnych itp. „Program dla szkół” i działania z nim związane na stałe wpisał się w kalendarz pracy naszej szkoły.

Magdalena Sępień

Szkoła Podstawowa Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Kołobrzegu

KOWR WSPIERA EKSPORTERÓW POLSKIEJ ŻYWNOCÍ

Ważnym zadaniem Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest zagraniczna promocja polskich artykułów rolno-spożywczych. Potwierdza to „Strategia promocji żywności Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi”, zgodnie z którą Ośrodek jest główną instytucją wdrażającą instrumenty polityki promocji w tym sektorze.

KOWR PROPONUJE POLSKIM EKSPORTEROM

Narodowe stoiska na zagranicznych targach sektorowych

Misje handlowe dla polskich przedsiębiorców

Misje przyjazdowe dla zagranicznych kontrahentów

Webinaria informacyjne dla polskich przedsiębiorców

Rozmowy b2b i sesje pitchingowe

Polskie firmy produkują żywność o znakomitej jakości, a bogaty, dynamicznie rozwijany asortyment zaspokaja różnicowane wymagania. Produkcja żywności w Polsce znacznie przewyższa krajowe zapotrzebowanie. Nadwyżka znajduje więc odbiorców za granicą. Od wielu lat eksport polskich artykułów rolno-spożywczych rośnie, osiągając corocznie kolejne rekordowe wyniki. W 2022 r. do krajów na wszystkich kontynentach wyeksportowano produkty

rolno-spożywcze o wartości aż 47,6 mld euro (to o 26,7% więcej niż w 2021 r.).

Aby zachować ten rosnący trend, polscy eksporterzy potrzebują wsparcia instytucjonalnego. Pozyskiwanie partnerów handlowych i zdobywanie nowych rynków zbytu, zwłaszcza w krajach pozaunijnych, może wiązać się z licznymi trudnościami: wysokimi kosztami początkowymi, brakiem doświadczenia, niezrozumieniem lokalnych zwy-

czajów i kultury prowadzenia biznesu. Z pomocą przychodzi Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

KOWR, promując polskie produkty pod wspólnym hasłem „Poland tastes good”, buduje na rynkach zagranicznych silną markę polskiej żywności, dzięki czemu umacniana jest jej pozycja, rozpoznawalność i konkurencyjność.

KOWR wspiera rozwój wymiany handlowej w sektorze rolno-spożywczym poprzez organizację – z udziałem polskich przedsiębiorców – narodowych stoisk informacyjno-promocyjnych na najważniejszych **zagranicznych targach sektorowych**.

DLACZEGO WARTO JEŹDZIĆ Z NAMI NA TARGI?

- niższe koszty udziału niż samodzielnie
- duże, dogodnie położone, wyróżniające się wizualnie polskie stoiska narodowe
- dodatkowe usługi: spedycja materiałów i próbek towarów, wpis do katalogu targowego, wsparcie tłumaczy, transport lokalny (w niektórych krajach)
- pomoc na każdym etapie organizacji udziału w targach
- wieloletnie doświadczenie i profesjonalizm pracowników KOWR

Udział w targach zagranicznych jest szczególnie atrakcyjny dla mniejszych przedsiębiorstw, stawiających pierwsze kroki w eksporcie, ale działania KOWR cieszą się zainteresowaniem również wśród firm doskonale radzących sobie na zagranicznych rynkach.

Stoiska narodowe są duże – na najważniejszych targach to nawet 300–400 m², starannie zaprojektowane i dogodnie położone. Ich atrakcyjność wśród odwiedzających targi zwiększają degustacje polskich potraw i pokazy kulinarne prowadzone przez polskich kucharzy. Przygotowywane na miejscu klasyczne dania polskiej kuchni podbijają serca i podniebienia konsumentów. W krajach pozaeuropejskich to często pierwsza okazja, by ich spróbować.

Oferta prezentowana na stronie internetowej KOWR <https://www.kowr.gov.pl/promocja/wspolpraca-miedzynarodowa/targi-i-misje-handlowe-2023> wyszczególnia warunki udziału, w tym koszty, i wszelkie usługi zapewniane przez KOWR, a w przypadku targów

specjalistycznych lub branżowych zawiera również informację, do jakich firm jest skierowana (np. producentów żywności ekologicznej, producentów słodczy).

Warto śledzić ogłoszenia publikowane przez KOWR, ponieważ w przypadku najważniejszych i największych wydarzeń targowych nabór zamykany jest już w ciągu kilku godzin!

Przy okazji targów KOWR organizuje często **misje handlowe dla polskich przedsiębiorców**. W ich trakcie odbywają się rozmowy b2b z lokalnymi partnerami, uczestnicy mają też okazję odwiedzenia najważniejszych sieci handlowych w danym kraju (tzw. storecheck), połączoną ze spotkaniem z ich przedstawicielami handlowymi.

Natomiast dla zagranicznych importerów, dystrybutorów i przedstawicieli sieci handlowych KOWR organizuje **misje przyjazdowe do Polski**, obejmujące rozmowy biznesowe z polskimi przedsiębiorcami oraz wizyty w zakładach produkcyjnych. Przy tej okazji do udziału w rozmowach b2b zapraszane są polskie firmy odpowiadające profilem działalności zainteresowaniom zagranicznych gości.

Popularne są również organizowane przez KOWR **rozmowy b2b online** oraz **wirtualne sesje pitchingowe**.

Warto zainteresować się działaniami KOWR. Udział w wydarzeniach organizowanych w kraju oraz online jest bezpłatny, ale może przynieść wymierne korzyści.

Zachęcamy do zgłoszenia się do naszej bazy adresowej poprzez kontakt pod adresem: eksporter@kowr.gov.pl.

Regularnie organizowane są również **webinaria dla polskich przedsiębiorców** poświęcone perspektywicznym rynkom zagranicznym lub regionom, skierowane do wybranych branż lub do sektora rolno-spożywczego ogółem. Zaproszeni przez KOWR prelegenci – przedstawiciele polskich ambasad, Zagranicznych Biur Handlowych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu, handlowcy, lokalni importerzy, dystrybutorzy, przedstawiciele organizacji międzynarodowych i inni eksperci – omawiają warunki prowadzenia działalności gospodarczej w danym kraju, obowiązujące wymogi formalne (celne, weterynaryjne, fitosanitarne), lokalny rynek i kulturę. Udzielają też cennych praktycznych wskazówek.

Polskie **organizacje branżowe i międzybranżowe** korzystają również ze wsparcia finansowego na prowadzenie w krajach Unii Europejskiej i poza nimi

Plan zagranicznych działań promocyjnych KOWR na 2023 rok obejmuje udział w następujących targach sektorowych:

- **Internationale Grüne Woche** (Niemcy)
- **Biofach** (Niemcy)
- **Gulfood** (ZEA)
- **Foodex Japan** (Japonia)
- **IFE London** (Wielka Brytania)
- **Freskon** (Grecja)
- **ISM Cologne** (Niemcy)
- **Food & Hotel Asia** (Singapur)
- **Tutto Food** (Włochy)

- **Thaifex Anuga Asia** (Tajlandia)
- **Seoul Food & Hotel** (Korea Południowa)
- **Vietfood & Beverage** (Wietnam)
- **Foodex Saudi** (Arabia Saudyjska)
- **Anuga** (Niemcy)
- **Indagra** (Rumunia)
- **ISM ME** (ZEA)
- **SIAL Interfood** (Indonezja)
- **Food Africa Cairo** (Egipt)

programów promocyjnych i informacyjnych, w ramach mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej UE „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”. W ramach zadań delegowanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa KOWR obsługuje realizację tzw. programów prostych, czyli zgłaszanych przez organizacje z tylko jednego kraju członkowskiego UE (z Polski). Ich celem jest kształtowanie pozytywnego wizerunku europejskiej żywności oraz zwiększanie konkurencyjności rolnictwa unijnego za pośrednictwem działań edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz społecznych, co przyczynia się do wzrostu stabilizacji na rynku wewnętrznym UE. Zaproszenia do składania propozycji programów w tym mechanizmie publikowane są co roku przez Komisję Europejską i to właśnie Komisja dokonuje wyboru kampanii, które zostaną objęte finansowaniem.

Środki na realizację tych działań pochodzą w większości

Polskie stoisko narodowe na targach ISM Cologne 2023

Uczestniczka wizyty studyjnej dla zagranicznych blogerów i dziennikarzy (wrzesień 2022 r.)

z funduszy UE, natomiast wymagany przez Komisję Europejską wkład własny może zostać zrefundowany z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

KOWR prowadzi również inne działania związane z zagraniczną promocją polskich artykułów rolno-spożywczych:

- łączy parterów z kraju i zagranicy - w odpowiedzi na zapytania otrzymywane np. za pośrednictwem polskich ambasad wyszukuje krajowych przedsiębiorców oferujących produkty, którymi interesują się zagraniczni importerzy żywności,
- organizuje w Polsce wizyty studyjne dla zagranicznych dziennikarzy, kucharzy, blogerów oraz influencerów kulinarnych, obejmujące warsztaty kulinarne,

degustacje i wizyty u producentów żywności - ich następstwem są posty i relacje w mediach społecznościowych, a także publikacje promujące polską żywność w krajach uczestników wyjazdu,

- publikuje w krajowych i zagranicznych mediach branżowych (tradycyjnych, elektronicznych i mediach społecznościowych) informacje i artykuły promujące polskie produkty i polski sektor rolno-spożywczy,
- przygotowuje opracowania i analizy dotyczące rynków zagranicznych,
- organizuje inne wydarzenia promocyjne np. polskie wieczory we współpracy z polskimi ambasadami, pokazy kulinarne i degustacje polskiej żywności.

Pokazy kulinarne na polskim stoisku na targach Foodex Japan 2023

GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI O ZAGRANICZNYCH DZIAŁANIACH PROMOCYJNYCH KOWR?

Zachęcamy do śledzenia publikacji w naszych mediach:

→ **na stronie internetowej KOWR**
www.kowr.gov.pl w zakładce
„Promocja”, „Promocja zagraniczna”,
„Współpraca międzynarodowa”

→ **na stronie internetowej KOWR**
www.kowr.gov.pl w zakładce
„Informacje dla eksporterów”

→ **na profilu Facebook:**
Poland Tastes Good

→ **na stronie internetowej**
www.polandtastesgood.pl.

Zapraszamy również do bezpośredniego kontaktu z Departamentem Wsparcia Eksportu KOWR pod adresem:
eksporter@kowr.gov.pl.

Ewelina Bolisęga
Departament Wsparcia Eksportu KOWR
Wydział Współpracy Międzynarodowej

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

Globalne zbiory zbóż (bez ryżu) w sezonie 2022/2023 (wg prognozy USDA z maja 2023 r.) mogą się ukształtować na poziomie blisko 2,20 mld ton, o 2,5% niższym niż w sezonie 2021/2022¹. Światowe zapotrzebowanie prognozowane jest na 2,22 mld ton, o blisko 2% mniej niż sezon wcześniej. W tej sytuacji globalne zapasy zbóż na koniec bieżącego sezonu ulegną obniżeniu o blisko 3%, do 591 mln ton.

Zbiory zbóż w UE-27 w sezonie 2022/2023 według USDA są szacowane na poziomie 268 mln ton, o 8,5% niższym niż w sezonie 2021/2022. Będą one jednak większe od zużycia, które ocenia się na blisko 264 mln ton.

W krajach WNP zbiory zbóż ogółem w sezonie 2022/2023 mogą wynieść 235 mln ton, o 2% mniej niż w sezonie 2021/2022. USDA szacuje, że w Ukrainie zbiory zbóż prawdopodobnie ulegną obniżeniu o 36,5%, do 55 mln ton, natomiast w Rosji mogą wzrosnąć o blisko 20%, do 136 mln ton.

Globalne zbiory pszenicy w sezonie 2022/2023 mogą osiągnąć rekordowy poziom bliski 788 mln ton, o 1% wyższy niż w poprzednim sezonie. Wzrostu zbiorów można oczekiwać głównie w Kanadzie (o 51%, do 34 mln ton), Rosji (o 22%, do 92 mln ton), Australii (o 8%, do 39 mln ton), Chinach (o 1%, do 138 mln ton) i USA (o 0,2%, do 45 mln ton). Mniejsze zbiory pszenicy są przewidywane m.in.: w Argentynie (o 43%, 13 mln ton), Ukrainie (o 37%, 21 mln ton), Indiach (o 5%, 104 mln ton) oraz w Unii Europejskiej (o 3%, 134 mln ton).

Zbiory zbóż paszowych na świecie w sezonie 2022/2023 szacowane są na poziomie 1,41 mld ton, o 4% niższym niż w poprzed-

nim sezonie, w tym kukurydzy – 1,15 mld ton (spadek o 5,5%) i sorga – 57 mln ton (spadek o 8%). Zmniejszyć się mogą również zbiory żyta – o 3%, do 12 mln ton. Zbiory pozostałych zbóż mogą być większe niż w sezonie 2021/2022. Spadku zbiorów zbóż paszowych można się spodziewać m.in.: w Ukrainie (o 36%, 34 mln ton), Argentynie (o 23%, 46 mln ton), USA (o 10%, 358 mln ton), Australii (o 3%, 19 mln ton) i UE (o 13,5%, 134 mln ton). Zbiory większe niż rok wcześniej szacowane są m.in.: w Chinach (o 2%, 286 mln ton), Brazylii (o 12%, 135 mln ton), Rosji (o 14,5%, 44 mln ton) oraz Kanadzie (o 21,5%, 31 mln ton).

Zbiory zbóż ogółem w Polsce w sezonie 2022/2023 (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem) wyniosły 35,7 mln ton wobec 34,6 mln ton w 2021 r. (wzrost o 3%). Zbiory pszenicy oszacowano na rekordowym poziomie blisko 13,4 mln ton, o 11% wyższym niż w poprzednim roku, a pszenżyta – 5,5 mln ton, o 2% wyższym. W przypadku pozostałych zbóż zbiory oszacowano na poziomie niższym niż w 2021 r. Żyta zostało zebrane 2,4 mln ton, a jęczmienia 2,8 mln ton, w obu przypadkach po około 6% mniej. Zbiory owsa obniżyły się o 8%, do 1,5 mln ton, a mieszanek zbożowych – o 47%, do 1,2 mln ton. Zbiory kukurydzy ukształtowały się natomiast na rekordowym poziomie – 8,5 mln ton, o 14% wyższym niż rok wcześniej².

Uprawy ozime zasiane pod zbiory w 2023 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku GUS ocenił na poziomie roku ubiegłego, a jedynie zasiewy mieszanek zbożowych – na poziomie wyższym od ubiegłorocznych. Przebieg pogody do końca marca 2023 r. nie stwarzał zagrożenia dla roślin.

Podaż zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi do skupu w okresie lipiec 2022 r.

– marzec 2023 r. była o 1% większa niż w tym samym okresie przed rokiem i wyniosła 6,8 mln ton. W tym czasie skup kukurydzy wzrósł o blisko 1%, do 2,9 mln ton. W sezonie 2022/2023 obroty w polskim handlu zagranicznym ziarnem zbóż są znacznie wyższe niż przed rokiem, do czego przyczynia się szereg czynników, z których najważniejsze to: wprowadzona przez KE liberalizacja handlu dla produktów żywnościowych (w tym zbóż) pochodzących z Ukrainy, mniejsze zbiory zbóż w UE, tendencje do deprecjacji złotego względem euro i dolara amerykańskiego oraz zmiany logistyczne w dotychczasowych łańcuchach dystrybucji ziarna zbóż spowodowane działaniami wojennymi na terenie Ukrainy.

W okresie lipiec 2022 – marzec 2023 r. z Polski wywieziono łącznie 7,8 mln ton ziarna zbóż, o 38% więcej niż przed rokiem³. W okresie dziewięciu miesięcy bieżącego sezonu w asortymentowej strukturze wywozu pszenica stanowiła 45% (3,5 mln ton), kukurydza – 40% (3,1 mln ton), pszenżyto – 7% (0,5 mln ton), a żyto – 5% (0,4 mln ton). Krajowi eksporterzy lokowali zboże głównie na rynku unijnym (69% wywiezionego ziarna ogółem), przede wszystkim w Niemczech (3,3 mln ton – 42% eksportu ziarna) i Niderlandach (666 tys. ton – 9%). Ziarno zbóż eksportowano także do Nigerii (613 tys. ton, 8% eksportu ziarna ogółem), RPA (268 tys. ton, 3%), Wielkiej Brytanii (180 tys. ton, 2%), Arabii Saudyjskiej (178 tys. ton, 2%) oraz Izraela (170 tys. ton, 2%).

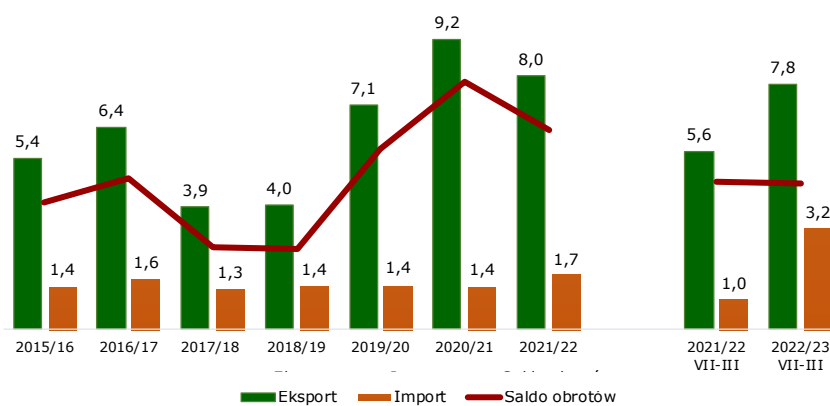
W okresie lipiec 2022 r. – marzec 2023 r. największy wolumen wywozu w przypadku pszenicy odnotowano do krajów pozaukrajnych (2,2 mln ton, 63% eksportu tego ziarna). Spośród krajów trzecich najwięcej pszenicy sprzedano do Nigerii (613 tys. ton, 17% eksportu tego ziarna), RPA (268 tys. ton, 8%), Arabii Saudyjskiej (177 tys.

1. FAS USDA, Grain: World Markets and Trade, May 2023.

2. Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2022 r., GUS, informacja opublikowana 27.04.2023 r.

3. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem zbożowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008 i zostały obliczone na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi.

Polski handel zagraniczny ziarnem zbóż (w mln ton)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za lata 2022-2023 dane wstępne.

ton, 5%) i Izraela (170 tys. ton, 5%). Ważnymi odbiorcami pszenicy wśród krajów członkowskich UE były Niemcy (ponad 1 mln ton, 29% eksportu tego zboża) oraz Hiszpania (63,5 tys. ton, 2%).

Niemcy były także głównym odbiorcą jęczmienia i żyta wywożonych z Polski (odpowiednio 156 tys. ton i 281 tys. ton, tj. 81% i 79% eksportu tych zbóż) oraz kukurydzy (1,4 mln ton, 45%). W przypadku owsa najwięcej tego zboża dostarczono do Niderlandów (43 tys. ton, 58% eksportu tego zboża) oraz Niemiec (26 tys. ton, 34%).

W okresie lipiec 2022 r. – marzec 2023 r. import ziarna zbóż do Polski ukształtował się na poziomie 3,2 mln ton, 3,4 razy wyższym niż w tym samym okresie przed rokiem. Najwięcej przywieziono kukurydzy, która stanowiła 59% (1,9 mln ton) wolumenu importu ziarna zbóż ogółem. W strukturze importu pszenica stanowiła 35% (1,1 mln ton), a jęczmień – 5% (0,15 mln ton).

Od lipca 2022 r. do marca 2023 r. przywóz ziarna zbóż do Polski odbywał się przede wszystkim z krajów trzecich (2,7 mln ton, 86% importu tego ziarna). Z Ukrainy zaimportowano 2,7 mln ton ziarna zbóż (84% importu ziarna ogółem), głównie kukurydzę (1,7 mln ton – 93% wolumenu importu tego zboża ogółem i 65% w strukturze asortymentowej importu zbóż z Ukrainy). Import ukraińskiej pszenicy wyniósł 842 tys. ton, a jęczmienia – 55 tys. ton, co stanowiło odpowiednio 75% i 36% polskiego

importu tych zbóż. Do Polski sprowadzono również żyto, które w 71% pochodziło z Ukrainy (8,3 tys. ton).

Tak jak w latach wcześniejszych zboża importowano także z Czech (152,5 tys. ton – 5% importu ziarna, w tym 126 tys. ton pszenicy) oraz ze Słowacji (140 tys. ton – 4%, w tym 126 tys. ton pszenicy).

W okresie dziewięciu miesięcy sezonu 2022/2023 obrót zbożami dotyczył również produktów zbożowych – głównie o wysokim stopniu przetworzenia. Łączny eksport zbóż i przetworów zbożowych w ekwiwalencie ziarna wyniósł 8,84 mln ton (5,6 mld euro), a import – 4,19 mln ton (2,1 mld euro). Saldo handlu zagranicznego zbożami i przetworami zbożowymi było dodatnie i w ekwiwalencie ziarna ukształtowało się na poziomie 4,65 mln ton (o 3% niższym niż rok wcześniej). Saldo wartościowe wyniosło 3,5 mld euro i było o 38% wyższe niż w tym samym okresie sezonu 2021/2022.

W trudnych uwarunkowaniach rynkowych spowodowanych konfliktem zbrojnym w Ukrainie, przy wysokich cenach nośników energii, światowe ceny zbóż na początku sezonu 2022/2023 utrzymywały się na poziomach dużo wyższych niż w latach poprzednich. Po rozpoczęciu żniw w 2022 r. podaż ziarna z nowych zbiorów przyczyniła się do spadku cen na giełdach światowych, w tym również w Polsce. Jednocześnie napływ ziarna z Ukrainy zwiększył podaż zbóż na rynku krajowym, wywołując presję na dalszy spadek cen.

W kwietniu 2023 r. według GUS średnia

cena pszenicy w kraju ukształtowała się na poziomie 1 102 zł/t, o 6% niższym niż przed miesiącem i o 32,8% niższym niż w analogicznym miesiącu 2022 r. Za żyto w skupie płacono przeciętnie 910 zł/t, o 6% mniej niż przed miesiącem i o 34% mniej niż przed rokiem. Średnia cena jęczmienia wyniosła 940 zł/t i była o 11% niższa niż miesiąc wcześniej i o 32% niższa niż przed rokiem. Za kukurydzę uzyskiwano 1 051 zł/t, o 6% mniej niż w marcu 2023 r. oraz o 22% mniej niż rok wcześniej.

Na początku maja 2023 r. zarówno na rynkach zagranicznych, jak i w Polsce nadal utrzymywała się spadkowa tendencja cen zbóż. W okresie 8-14 maja 2023 r. w zakładach zbożowych objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW cena pszenicy konsumpcyjnej ukształtowała się na poziomie 1 001 zł/t, o 15% niższym niż przed miesiącem. Za żyto konsumpcyjne płacono 771 zł/t, o 12% mniej niż miesiąc wcześniej. W ciągu miesiąca cena jęczmienia paszowego obniżyła się o 6,5%, do 890 zł/t. W porównaniu z cenami sprzed roku ziarno pszenicy i żyta było tańsze o 42%, a jęczmienia – o 39%. W okresie 8-14 maja 2023 r. za kukurydzę suchą średnio w kraju uzyskiwano 1 061 zł/t, o 8% mniej niż miesiąc wcześniej oraz o 28,5% mniej niż przed rokiem.

Do końca sezonu 2022/2023 sytuacja cenowa zarówno na rynku światowym, jak i krajowym będzie prawdopodobnie charakteryzowała się zmiennością. Kierunek zmian cen na rynku międzynarodowym będzie uzależniony od pojawiających się informacji dotyczących prognozowanej sytuacji podaźowej w perspektywie nowych zbiorów u głównych światowych producentów, która będzie wynikać z przebiegu warunków pogodowych w okresach przed-żniwnych i determinować wysokość plonów. Ponieważ Polska jest częścią rynku światowego kierunki zmian cen na głównych giełdach światowych (w tym na giełdzie Matif) będą miały wpływ na sytuację cenową w kraju. Ponadto sytuacja na rynku krajowym będzie również uzależniona od tempa wywozu zbóż, które zgromadzone są u producentów rolnych, jak i w podmiotach rynkowych w kraju, co wpłynie na dostępność powierzchni magazynowej dla zbóż z nowych zbiorów w 2023 r.

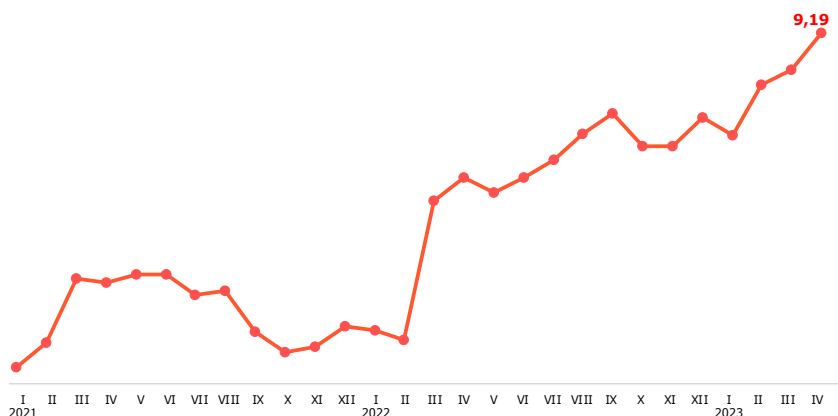
RYNEK WIEPRZOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w prognozie z kwietnia br. przewiduje, że w 2023 r. globalna produkcja wieprzowiny może być nieco (o 0,2%) mniejsza niż w 2022 r. i osiągnąć 114,3 mln ton. Produkcja żywca wieprzowego w Chinach – największego światowego producenta tego gatunku mięsa – wzrosła nieznacznie (o 0,2%) i wyniesie 55,5 mln ton. Wzrost produkcji przewidywany jest również w USA (o 1,4%, do 12,4 mln ton), Brazylii (o 1,7%, do 4,4 mln ton), Rosji (o 3,0%, do 3,9 mln ton) i Meksyku (o 2,6%, do 1,6 mln ton). Równocześnie spadek produkcji prognozowany jest m.in. w Kanadzie (o 4,3%, do 2,0 mln ton) i UE (o 3,2%, do 21,8 mln ton)⁴.

Unia Europejska jest dużym producentem żywca wieprzowego. W latach 2021–2022 wysokie nakłady na hodowlę ponoszone przez unijnych producentów, utrzymujący się afrykański pomór świń (ASF) oraz gorsze perspektywy eksportu poza UE (głównie do Chin) doprowadziły do redukcji pogłowia świń u największych producentów wieprzowiny w UE. W grudniu 2022 r., w porównaniu z grudniem 2021 r., pogłowia świń w całej Unii Europejskiej było mniejsze o 5% i liczyło 134,3 mln szt. Spadek miał miejsce m.in. w Niemczech (o 10%), Danii (o 12%), we Francji i w Polsce (po 6%), w Niderlandach (o 2%) i Hiszpanii (o 1%), a wzrost pogłowia (o 4%) odnotowano we Włoszech⁵. W efekcie wielkość ubojów w UE wyniosła 22,1 mln ton i była o 6% mniejsza niż w 2021 r. Spadek produkcji wystąpił w większości krajów UE, a najbardziej dotkliwy był w Niemczech, Polsce, Belgii, Danii, Rumunii i we Włoszech. Wolniejsze tempo spadku miało miejsce w Niderlandach, Hiszpanii i we Francji⁶.

W 2023 r., w związku ze spadkiem pogłowia świń w UE oraz trudnościami ze zwalczaniem ASF, Komisja Europejska

Miesięczne ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

prognozuje spadek unijnej produkcji wieprzowiny o 5,1%, do około 21,1 mln ton⁷. W Polsce w grudniu 2022 r. krajowe pogłowia świń liczyło 9 624 tys. szt. i było o 6% mniejsze w odniesieniu do grudnia 2021 r. Największy spadek liczebności nastąpił w przypadku prosiąt (o 11,8%) i świń na chów o wadze 50 kg i więcej (o 9,4%, w tym loch prośnych o 6,7%). Stado warchlaków zmniejszyło się o 8,3%, a trzody chlewnej na ubój (tuczniki) – o 1,1%⁸. Według danych ARIMR (stan na 1.03.2023 r.) pogłowia świń wyniosło 8,8 mln szt. i było o 9,7% mniejsze niż w analogicznym okresie 2022 r., a liczba gospodarstw utrzymujących świnię uległa w tym czasie redukcji z 66 077 do 55 891 gospodarstw.

Spadek pogłowia świń skutkował zmniejszeniem rynkowej podaży żywca objawiającej się spadkiem ubojów trzody chlewnej oraz dostaw żywca do skupu. W 2022 r. uboje przemysłowe świń wyniosły 2,3 mln ton w wadze żywej (1,8 mln ton wbc.) i były o około 10% mniejsze niż w 2021 r. Jednocześnie w 2022 r. (wstępne dane GUS) do podmiotów skupujących dostarczono 2 007 tys. ton żywca wieprzowego, o 6,7% mniej niż w 2021 r. Szacuje się, że w 2022 r. krajowa produkcja żywca wieprzowego mogła wynieść 1 645 tys. ton, o 12% mniej niż w roku 2021⁹.

W 2022 r. mniejszy popyt na produkty wieprzowe zgłaszany przez Chiny skutkował spadkiem unijnego eksportu. W 2022 r. z UE-27 do krajów trzecich wyeksportowano 5,3 mln ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 15% mniej niż przed rokiem. Największe ilości skierowano do Chin, które zakupiły około 30% (1,5 mln ton) wyeksportowanej w 2022 r. wieprzowiny. Były to jednak ilości o 40% mniejsze niż w 2021 r. Znaczne wolumeny asortymentu wieprzowego z UE eksportowano również do Wielkiej Brytanii (865 tys. ton), Japonii (467 tys. ton), Filipin (423 tys. ton), Korei Południowej (318 tys. ton) i Australii (159 tys. ton)¹⁰.

W 2023 r. przewidywany spadek produkcji żywca wieprzowego u większości znaczących producentów oraz ograniczenie eksportu na rynek chiński prawdopodobnie przyczynią się do zmniejszenia unijnego eksportu. Komisja Europejska prognozuje, że w 2023 r. wolumen eksportu produktów wieprzowych z UE do krajów trzecich może być o 3% mniejszy niż w 2022 r.¹¹

W 2022 r. kraje UE zakupiły łącznie 178 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 16% więcej niż w 2021 r. Według prognozy Komisji Europejskiej w 2023 r., w związku z przewidywanym

4. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 11, 2023.

5. Dane EUROSTAT, data odczytu 29.03.2023 r.

6. Dane EUROSTAT, data odczytu 23.03.2023 r.

7. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023, Spring 2023, Edition No 35.

8. Pogłowia świń według stanu w grudniu 2022 r., Informacje sygnałowe GUS, 31.01.2023 r.

9. Rynek mięsa. Stan i perspektywy, nr 63, IERIGZ-PIB, listopad 2022.

10. Eksport i import UE na podstawie Pigmeat CMO Committee, 23 March 2023 r.

11. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023, Spring 2023, Edition No 35.

spadkiem produkcji, zwiększył się import produktów wieprzowych do UE.

Polska pod względem wolumenu jest szóstym unijnym eksporterem wieprzowiny poza obszar celny UE. Jednak ponad 60% eksportowanego asortymentu wieprzowego znajduje nabywców przede wszystkim w krajach Unii Europejskiej. W 2022 r. z Polski wywieziono blisko 656 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszczów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 6,5% mniej niż w 2021 r. Przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej asortymentu wieprzowego wzrosły o 17%, do 1,8 mld euro (8,4 mld zł), z uwagi na wyższy niż w 2021 r. poziom średnich cen transakcyjnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych w strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski dominowało mięso (57%). W 2022 r. za granicę sprzedano 351 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), o 15% mniej niż przed rokiem. Mięso wywożono głównie do krajów UE, m.in.: na Słowację (31 tys. ton - 9%), do Czech (29 tys. ton - 8%) Rumunii i Niemiec (po 24 tys. ton - po 7%). Odbiorcami spoza UE były m.in.: Wielka Brytania (22 tys. ton - 6%), Ukraina i USA (po 17 tys. ton - po 5%), Hongkong (14 tys. ton - 4%) oraz Wietnam (9 tys. ton - 3%).

W 2022 r. do Polski zaimportowano ponad 1 mln ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 6% więcej niż w 2021 r., a wydatki poniesione na zakup tego asortymentu wzrosły o 29,5%, do 2,2 mld euro (10,2 mld zł). Przedmiotem importu było głównie mięso (łącznie 77%), którego przywieziono 733 tys. ton (w wadze produktu) za 1,6 mld euro, odpowiednio o 1% i 25% więcej niż w 2021 r. Mięso wieprzowe sprowadzano z krajów UE, m.in. z: Belgii, Niemiec, Danii, Niderlandów i Hiszpanii. W 2022 r. do Polski zaimportowano 6,7 mln szt. trzody chlewnej, o 1% więcej niż w 2021 r. Większość przywożonej trzody (6 mln szt. - 89%) stanowiły prosięta i warchlaki, głównie

z Danii (5,7 mln szt.), a niewielkie ilości z Niemiec (170 tys. szt.), Łotwy (58 tys. szt.) i Niderlandów (57 tys. szt.).

Na skutek mniejszej krajowej produkcji żywca wieprzowego w pierwszym kwartale 2023 r. z Polski wyeksportowano 157 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 4% mniej niż w tym samym okresie 2022 r. Import asortymentu wieprzowego był również mniejszy niż przed rokiem (o 12%) i wyniósł 229 tys. ton (w ekwiwalencie tusz).

Od marca 2022 r. na rynkach wiodących unijnych producentów wieprzowiny (w tym w Polsce) utrzymywała się wzrostowa tendencja cen zakupu trzody chlewnej, której towarzyszyło zmniejszenie rynkowej podaży wieprzowiny. Na poziom cen skupu oddziaływało szereg czynników, m.in. wzrost cen nośników energii, środków produkcji rolnej (w tym cen pasz), a pośrednio również kosztów pracy ponoszonych przez zakłady produkcyjne. W Polsce wzrostowa tendencja ceny skupu świń rzeźnych nieco wyhamowała w październiku i listopadzie 2022 r., a w grudniu ceny ponownie wzrosły, w związku ze wzmocnionymi zakupami w okresie przedświątecznym. Po sezonowym spadku w styczniu 2023 r., ceny skupu żywca wieprzowego w kolejnych miesiącach bieżącego roku wykazywały dalszy wzrost. W kwietniu 2023 r. krajowi dostawcy za trzodę chlew-

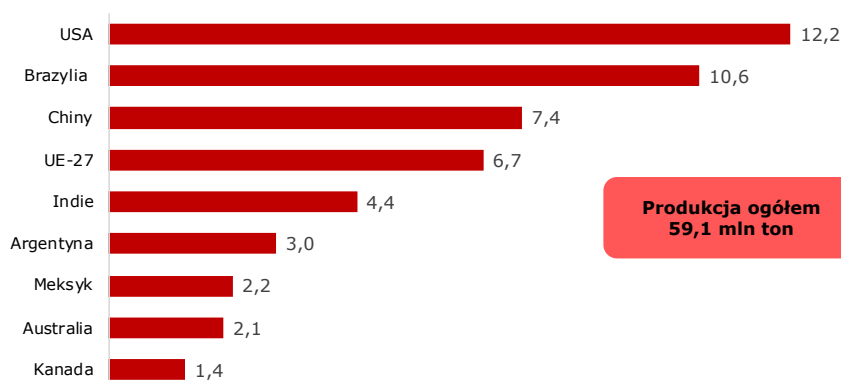
ną uzyskiwali przeciętnie 9,19 zł/kg, o 7% więcej niż w poprzednim miesiącu oraz o 33% więcej niż w kwietniu 2022 r.

RYNEK WOŁOWINY

W prognozie opublikowanej w kwietniu 2023 r. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) ocenił, że globalna produkcja wołowiny w 2023 r. obniży się nieznacznie, do 59,1 mln ton wobec 59,3 mln ton w 2022 r. Spodziewany spadek produkcji w USA (o 5,4%, do 12,2 mln ton), Argentynie (o 4,6% do 3,0 mln ton), Kanadzie (o 1,4% do 1,4 mln ton) i UE (o 0,4% do 6,7 mln ton), zostanie zrekompensowany jej wzrostem m.in. w Brazylii (o 2,1%, do 10,6 mln ton), Chinach (o 3,1%, do 7,4 mln ton), Indiach (o 2,1%, do 4,4 mln ton), Meksyku (o 1,8%, do 2,2 mln ton) i Australii (o 9,7%, do 2,1 mln ton)¹².

W Unii Europejskiej w grudniu 2022 r., pomimo utrzymujących się wysokich cen skupu żywca wołowego, kontynuowany był spadek pogłowia bydła, który odnotowano w większości krajów członkowskich. Nastąpił on m.in. we Francji (o 2%, do 17 mln szt.), w Niemczech (o 0,4%, do 11 mln szt.), Hiszpanii (o 1,8%, do 6,5 mln szt.), we Włoszech (o 3,7%, do 6 mln szt.) i w Irlandii (o 1,5%, do 6,6 mln szt.). Spośród liczących się producentów jedynie w Polsce

Prognoza produkcji wołowiny w 2023 r. u największych światowych producentów (w mln ton)

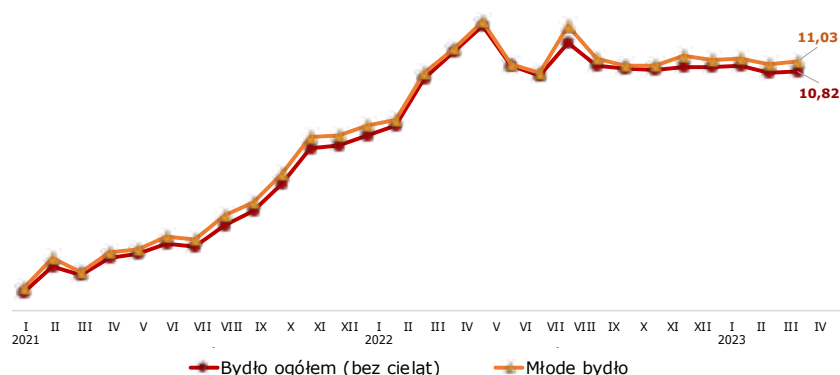

**Produkcja ogółem
59,1 mln ton**

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych USDA.

12. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 11, 2023.

Miesięczne ceny skupu żywca wołowego w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

i w Niderlandach pogłowie wzrosło o około 1%, odpowiednio do 6,4 mln szt. i do 3,8 mln szt.¹³. W ocenie Komisji Europejskiej w całym 2023 r. produkcja wołowiny w UE może być mniejsza o 1,6% i wynieść 6,8 mln ton¹⁴.

Polska, wśród krajów Unii Europejskiej, zajmuje piąte miejsce pod względem wielkości pogłowia bydła, przy utrzymującej się tendencji wzrostowej w liczebności stada. W grudniu 2022 r. krajowe pogłowie liczyło 6 448 tys. szt., o 1,1% więcej niż przed rokiem. Największy wzrost odnotowano w przypadku cieląt – o 7%, liczebność bydła w wieku 2 lat i więcej zwiększyła się o 6%, zmniejszyła się natomiast liczebność młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 11%)¹⁵. Według danych ARiMR (stan na 1.03.2023 r.) pogłowie bydła wyniosło 6,4 mln szt. i było o 1,9% większe niż w analogicznym okresie 2022 r., a liczba gospodarstw utrzymujących bydło uległa w tym czasie redukcji z 308,6 tys. do 293,3 tys.

W 2022 r. w Polsce uboje przemysłowe bydła (bez cieląt) wyniosły 1 058 tys. ton w wadze żywej (552 tys. ton wbc.) i były o 3% mniejsze niż przed rokiem.

Mniejsza podaż wołowiny pochodzącej z produkcji UE oraz utrzymujący się wy-

soki poziom cen na rynku międzynarodowym skutkowały ograniczeniem unijnego eksportu do krajów trzecich. W 2022 r. z krajów UE wyeksportowano łącznie 958 tys. ton produktów wołowych (w ekwiwalencie tusz)¹⁶, o 7% mniej niż w 2021 r. Największym odbiorcą, z 40% udziałem w wolumenie eksportu była Wielka Brytania, dokąd sprzedano 382 tys. ton produktów wołowych, o 11% więcej niż w 2021 r. Mniejszy udział w eksporcie (3–7%) miały: Izrael (64 tys. ton), Bośnia i Hercegowina (38 tys. ton), Ghana (32 tys. ton), Wybrzeże Kości Słoniowej i Filipiny (po 30 tys. ton). Równocześnie import produktów wołowych do UE w 2022 r. był o 24% większy niż w 2021 r. i wyniósł 383 tys. ton¹⁷.

W 2022 r. Polska była drugim, po Irlandii, eksporterem produktów wołowych poza obszar celny UE. Jednak przeważająca część (86% wolumenu) asortymentu wołowego wywożonego z Polski kierowana była do państw UE. W 2022 r. z Polski wywieziono 474 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz)¹⁸, o 2% mniej niż przed rokiem. Przychody z eksportu tego asortymentu wzrosły o 31%, do 2,4 mld euro (11 mld zł). Duża dynamika wzrostu wartości eksportu w 2022 r. była spowodowana znacząco

wyższymi niż w 2021 r. cenami transakcyjnymi wołowiny.

Przedmiotem wywozu było głównie mięso wołowe (88% udziału), którego za granicę sprzedano 362 tys. ton (w wadze produktu), o 4% mniej niż w 2021 r. Odbiorcami mięsa wołowego były głównie kraje UE-27 (88% udziału w wolumenie), m.in.: Niemcy i Włochy (po 19%, odpowiednio 70 tys. ton i 69 tys. ton), Niderlandy (9%, 32 tys. ton), Francja (8%, 30 tys. ton) i Hiszpania (7%, 26 tys. ton), a spoza UE – Wielka Brytania (4%, 16 tys. ton), Izrael (4%, 14 tys. ton) i Japonia (2%, 7 tys. ton).

W okresie styczeń-marzec 2023 r. eksport produktów wołowych i cielęcych z Polski wzrósł o 10% w porównaniu z pierwszym kwartałem 2022 r. i wyniósł 626 tys. ton. Wzrost eksportu był następstwem mniejszej podaży żywca wołowego w krajach będących znaczącymi producentami i konsumentami mięsa wołowego – m.in. we Francji, Hiszpanii, Włoszech, Wielkiej Brytanii. Jednocześnie import asortymentu wołowego do Polski zmniejszył się o 22%, do 13 tys. ton. W pierwszych trzech kwartałach 2022 r. na skutek m.in. mniejszej produkcji żywca wołowego u głównych unijnych producentów, w tym również w Polsce oraz rosnących kosztów chowu bydła, utrzymywała się wzrostowa tendencja ceny żywca wołowego w skupie. W czwartym kwartale 2022 r., prawdopodobnie na skutek spadku siły nabywczej konsumentów w związku z wysoką inflacją, nastąpiło ograniczenie popytu na wołowinę na rzecz tańszych gatunków mięsa, co zahamowało wzrost cen. W efekcie od czwartego kwartału 2022 r. ceny skupu bydła rzeźnego utrzymują się na stabilnym, lecz wysokim poziomie. W kwietniu 2023 r. krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt), podobnie jak w marcu br., przeciętnie uzyskiwali 10,82 zł/kg, o 4% mniej niż przed rokiem. Cena skupu młodego bydła wyniosła 11,03 zł/kg, o 0,6% więcej niż w marcu 2023 r., ale o 2% mniej niż w kwietniu 2022 r.

13. Beef&Veel Market Situation. Beef CMO 23 March 2023.

14. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023, Spring 2023, Edition No 35.

15. Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2022 r., Informacje sygnałowe GUS, 31.01.2023 r.

16. Wolumen eksportu i importu nie zawiera tłuszczów.

17. Eksport i import na podstawie Beef&Veel Market Situation, Beef CMO, 23 March 2023.

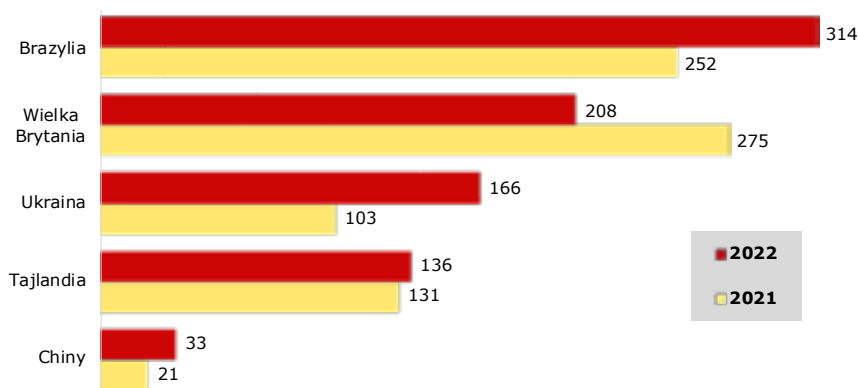
18. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202 oraz 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

RYNEK DROBIU

Zgodnie z prognozą opublikowaną w kwietniu br. przez USDA globalna produkcja mięsa kurzego w całym 2023 r. zwiększy się o 1,4% i osiągnie 103,4 mln ton przy równoczesnym adekwatnym wzroście konsumpcji, do blisko 101 mln ton¹⁹. Bardziej dynamiczny niż w latach poprzednich wzrost światowej produkcji mięsa kurzego będzie spowodowany przewidywanym zwiększonym popytem na konkurencyjne cenowo mięso drobiowe, w obliczu wysokich cen żywności na rynku globalnym.

Po dwóch latach spadków w 2023 r. prognozowany jest niewielki wzrost produkcji drobiu w Unii Europejskiej. Według danych KE na rynku unijnym zostanie wyprodukowane 13,2 mln ton drobiu (w ekwiwalencie tuszek) o 1,1% więcej niż w roku 2022, przy jednoczesnym 2,5% wzroście konsumpcji wewnętrznej do 12,2 mln ton²⁰. Prognozowane ożywienie unijnej produkcji będzie stymulowane wzmożonym popytem na ten gatunek mięsa oraz przewidywaną tendencją do spadku cen energii i pasz z bardzo wysokich poziomów odnotowanych w 2022 r. Na rynku krajowym w pierwszych miesiącach bieżącego roku notowany był dynamiczny wzrost produkcji drobiu. W pierwszym kwartale 2023 r. produkcja mięsa drobiowego w Polsce (w przedsiębiorstwach przemysłu mięsnego zatrudniających 50 i więcej pracowników) osiągnęła blisko 0,8 mln ton i była o ponad 12% większa niż przed rokiem²¹. Biorąc pod uwagę aktualne uwarunkowania rynkowe, tj. utrzymanie popytu eksportowego, wysoką konsumpcję wewnętrzną (również ze strony obywateli Ukrainy) oraz konkurencyjność drobiu względem droższego mięsa wieprzowego można zakładać wzrost produkcji drobiarskiej w perspektywie całego 2023 r. Polska zostanie także największym producentem tego mięsa w Unii Europejskiej. Jedno-

Główne kierunki importu drobiu do Unii Europejskiej w 2022 r. (w tys. ton)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych KE.

ześnie ograniczając na rozwój produkcji drobiarskiej w kraju może oddziaływać trudna do przewidzenia skala patogenicznego wpływu wirusa grypy ptaków, który prawdopodobnie stracił sezonowy charakter. Czynnikiem ryzyka w horyzoncie całego 2023 r. pozostaną również wysokie, choć niższe niż w 2022 r., koszty produkcji ponoszone we wszystkich ogniach łańcucha produkcji drobiarskiej.

W 2022 r. ogniska grypy ptaków zlokalizowane na terenie Unii Europejskiej skutkowały zamknięciem dla unijnego eksportu części pozaunijnych rynków zbytu, co spowodowało ograniczenie możliwości prowadzenia handlu. W rezultacie, w 2022 r. kraje UE wyeksportowały na rynki krajów trzecich nieco ponad 2 mln ton mięsa drobiowego (w ekwiwalencie tuszek), o 10% mniej niż rok wcześniej. Głównymi kierunkami eksportu tego asortymentu były: Wielka Brytania (742 tys. ton), Ghana (156 tys. ton), Demokratyczna Republika Konga (126 tys. ton) i Ukraina (104 tys. ton). Jednocześnie Unia Europejska zaimportowała około 0,9 mln ton mięsa drobiowego, o 10% więcej niż w 2021 r. Drób na teren UE sprowadzany był przede wszystkim z Brazylii (314 tys. ton) i Wielkiej Brytanii (208 tys. ton). Jednak największy wzrost importu tego mięsa do UE odnotowano

z kierunku ukraińskiego (166 tys. ton, wzrost o 62% r/r)²², co było konsekwencją zawieszenia ceł importowych na ukraiński eksport żywności do Unii Europejskiej²³. W 2022 r. odnotowano dalszy dynamiczny wzrost polskiego eksportu i importu produktów drobiowych. Eksport produktów drobiowych z Polski w całym 2022 r. zwiększył się o ponad 8%, do rekordowego poziomu, przekraczającego 2 mln ton (w ekwiwalencie tuszek). Duży wzrost eksportu tego asortymentu z Polski (o 12%, do 1,4 mln ton) odnotowano do krajów Unii Europejskiej. Wzrost eksportu na rynek UE był spowodowany wzmożonym popytem w związku z ograniczeniem produkcji drobiu w niektórych krajach UE. Ponadto lokowaniu produktów drobiowych na rynku unijnym sprzyjała konkurencyjność cenowa polskiego asortymentu, a uzyskiwanym przychodom – tendencje do deprecjacji złotego względem waluty unijnej. Z powodu wystąpienia ognisk grypy ptaków w Polsce, w 2022 r. znacznie wolniej rozwijał się eksport do krajów pozaunijnych, do których sprzedano ponad 0,6 mln ton produktów drobiowych, o niepełną 1% więcej niż w 2021 r.

W strukturze asortymentowej krajowego eksportu produktów drobiowych domino- wało mięso, którego sprzedaż zagraniczna

19. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 11, 2023.

20. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023, Spring 2023, Edition No 35.

21. Biuletyn Statystyczny nr 3/2023, GUS.

22. European Commission EU Market Situation for Poultry - Expert Group for Agricultural Markets 23 March 2023.

23. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2022/870 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do ukraińskich produktów na podstawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony (L 152/103).

Średnie ceny zakupu kurcząt brojlerów w Polsce w zł/kg (według ZSRIR MRiRW)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

wzrosła o 7%, osiągając blisko 1,6 mln ton. Głównymi kierunkami eksportu były Niemcy (286 tys. ton), Wielka Brytania (160 tys. ton), Niderlandy (157 tys. ton) i Francja (147 tys. ton). Drugim pozaunijnym rynkiem zbytu dla polskiego mięsa drobiowego pozostała Ukraina, dokąd wyeksportowano 61 tys. ton tego asortymentu, o 38% więcej niż w roku 2021.

Na znacząco wyższym poziomie niż przed rokiem (214 tys. ton; wzrost o 8% r/r) kształtował się import drobiu do Polski, co było przede wszystkim następstwem wprowadzenia w czerwcu 2022 r. przez KE liberalizacji handlu dla produktów żywnościowych (w tym drobiu) pochodzących z Ukrainy.

W strukturze towarowej importu produktów drobiowych dominowało mięso z około 91% udziałem. Asortyment ten przywożono do Polski głównie z krajów Unii Europejskiej (45,7 tys. ton, 66% udziału w imporcie ogółem), tj. przede wszystkim z Niemiec (26 tys. ton), Węgier (6 tys. ton) i Włoch (3 tys. ton). Spośród krajów pozaunijnych mięso drobiowe do Polski importowano przede wszystkim z Ukrainy (21,3 tys. ton). Wolumen przywozu ukraińskiego mięsa był o 61% większy niż w 2021 r., a dominujący udział (4,9 tys. ton, 23%) w strukturze asortymentowej miały piersi z kośćmi.

W pierwszym kwartale 2023 r. kontynuowany był wzrost eksportu krajowych produktów drobiowych. Od stycznia do

marca 2023 r. z kraju wywieziono 494 tys. ton drobiu, o 5,1% więcej r/r. Bardzo duży wzrost (o 22,5%) odnotowano w wywozie do krajów UE, który osiągnął 404 tys. ton i stanowił blisko 82% całego wolumenu sprzedaży zagranicznej tego asortymentu. Równocześnie o 36%, do 90 tys. ton, ograniczony został eksport drobiu na rynki pozaunijne, co związane było z restrykcjami importowymi wprowadzonymi przez kraje trzecie w związku z występowaniem w Polsce grypy ptaków. Bardziej dynamiczny wzrost odnotowano w imporcie produktów drobiowych, który w pierwszym kwartale 2023 r. zwiększył się o blisko 10%, osiągając 55 tys. ton. Równocześnie import mięsa i podrobów wyniósł 21 tys. ton i był o 17% większy niż przed rokiem. Z tej ilości 10,9 tys. ton tego asortymentu zaimportowano z Ukrainy, co oznaczało ponad 3,5-krotny wzrost w odniesieniu do pierwszego kwartału 2022 r.

W okresie od początku stycznia do pierwszego tygodnia maja 2023 r. średnie ceny skupu kurcząt brojlerów w Polsce ulegały stosunkowo niewielkim zmianom i kształtowały się w wąskim przedziale 5,62–5,89 zł/kg. Na poziom cen skupu oddziaływało szereg czynników, w tym szczególnie ceny nośników energii i ceny pasz, które stanowią główny element kosztowy produkcji drobiu. Pośrednio ceny skupu kurcząt były

stymulowane czynnikami inflacyjnymi. Na sytuację cenową na rynku krajowym miał wpływ także popyt zagraniczny na krajowe produkty drobiowe, szczególnie ze strony krajów UE, na rynkach których odnotowano ograniczenia produkcji u wszystkich liczących się producentów z wyjątkiem Polski i Hiszpanii. Równocześnie wzrosty cen były ograniczane zwiększoną podażą rynkową kurcząt z produkcji krajowej.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

W 2022 r., pomimo obniżenia produkcji w niektórych regionach świata, utrzymał się wzrostowy trend w globalnej produkcji mleka, co determinowane było dalszym rozwojem produkcji na kontynencie azjatyckim. W prognozie z listopada 2022 r. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) przewiduje, że w 2022 r. światowa produkcja mleka osiągnęła poziom 930 mln ton, o 0,6% wyższy niż w 2021 r. W Azji produkcja mleka wzrosła prawdopodobnie o ponad 2% i wyniosła 418,9 mln ton. Równocześnie największy spadek produkcji przewidywany był w Oceanii (o 1,8%, do 30,4 mln ton). Do 231,9 mln ton (o 0,8%) zmniejszyła się produkcja mleka w Europie, a w Afryce produkcja obniżyła się o 0,5%, do 50,9 mln ton. W Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej łączna produkcja mleka prawdopodobnie wyniosła 197,9 mln ton, nieznacznie (o 0,4%) mniej niż w roku 2021²⁴.

Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Według prognozy Komisji Europejskiej w 2023 r. unijna produkcja surowca prawdopodobnie wyniesie 153,3 mln ton, o 0,2% mniej niż w roku 2022. Prognozowana w 2023 r. redukcja pogłowia krów w UE-27 (o 1% w relacji r/r, do 19,6 mln szt.) nie zostanie prawdopodobnie zrekompensowana dalszym niewielkim wzrostem wydajności mlecznej (o 0,8%,

24. Prognoza FAO – Food Outlook Biannual report on global food markets November 2022 – Milk and milk products.

do 7689 kg/szt.). W efekcie dostawy mleka do skupu na rynku unijnym w 2023 r. mogą ulec obniżeniu o 0,2%, do 144,4 mln ton²⁵.

Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trzecie miejsce wśród krajów UE pod względem liczebności stada krów mlecznych. Według danych GUS w grudniu 2022 r. krajowe pogłowie krów mlecznych wyniosło 2037 tys. szt. i było nieznacznie (o 2,1 tys. szt.) większe niż w grudniu rok wcześniej²⁶.

W 2022 r. Polska odnotowała największą dynamikę wzrostu produkcji mleka spośród wiodących producentów surowca w Unii Europejskiej. Krajowy skup mleka w 2022 r. wzrósł w relacji rocznej o ponad 2%, do około 12,5 mld l. Od początku 2023 r. skup mleka w Polsce utrzymuje się na poziomie wyższym niż przed rokiem. W marcu 2023 r. skupiono w Polsce ponad 1 mld l surowca, o 11% więcej niż w lutym 2023 r. i o 1% więcej niż przed rokiem. Łącznie w pierwszym kwartale 2023 r. krajowy skup mleka surowego ukształtował się na poziomie 3 136 mln l i był o 1% większy niż w analogicznym okresie przed rokiem.

Notowany od początku 2022 r. wzrost dostaw mleka do przemysłu mleczarskiego wpływał stymulująco na zwiększenie krajowej produkcji masła i OMP. W 2022 r. wyprodukowano w Polsce 250 tys. ton masła, o 4% więcej niż przed rokiem. Jednocześnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku wyniosła 173 tys. ton i była o 11% wyższa niż w roku 2021.

W pierwszym kwartale 2023 r. tendencja wzrostowa produkcji masła została utrzymana, natomiast produkcja OMP uległa niewielkiemu obniżeniu. W okresie styczeń-marzec 2023 r. produkcja masła w Polsce ukształtowała się na poziomie 72 tys. ton, o 9% wyższym niż w porównywalnym okresie rok wcześniej. W tym czasie produkcja OMP wyniosła blisko 47 tys. ton i była nieznacznie (o 0,4%) niższa niż w pierwszym kwartale 2021 r.²⁷.

W Polsce produkcja krowiego mleka su-

Udział eksportu w krajowej produkcji mleka

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Produkcja ogółem (w tys. ton)	13 790	14 215	14 518	14 847	15 025	14 850
Eksport** (w tys. ton)	4 210	4 650	4 610	4 730	4 755	5 000
Udział eksportu w produkcji	31%	33%	32%	32%	32%	34%

*Szacunek IERiGŻ-PIB,

** Wolumen eksportu obliczono, wykorzystując współczynnik zawartości suchej masy w mleku surowym – 13,2%.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych IERiGŻ-PIB.

rowego jest większa od zapotrzebowania rynku wewnętrznego co stwarza możliwość sprzedaży nadwyżek na rynkach zagranicznych. Polska jest 5 eksporterem mleka w Unii Europejskiej, po Niemczech, Czechach, Francji i Belgii. W ostatnich latach z Polski wywożono średnio 32% wolumenu krajowej produkcji mleka.

W 2022 r. wpływy krajowej branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych utrzymywały się na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem. Na wzrost wartości eksportu wpływ miało m.in. osłabienie złotego względem euro i dolara amerykańskiego oraz spadek produkcji mleka u kluczowych producentów w UE. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w 2022 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła rekordowe 3,6 mld euro (16,8 mld zł) i była o 37% wyższa niż 2021 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 1,75 mld euro (8,2 mld zł), o 33% więcej r/r. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w 2022 r. ukształtowało się na poziomie 1,85 mld euro (8,6 mld zł), o 41% wyższym niż w 2021 r.

W strukturze eksportu produktów mlecznych z Polski dominującą pozycję zajmują sery i twarogi, których wywóz w 2022 r. stanowił 32% wartości ogółem – 1,1 mld euro. Następnie: mleko płynne i śmietana

(z 20% udziałem – 705 mln euro) oraz mleko zagęszczone i w proszku (14% – 520 mln euro).

Sprzedaż produktów mlecznych do krajów Unii Europejskiej odpowiadała za 72% wpływów uzyskanych z eksportu (2,6 mld euro, wzrost o 49%).

Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (20% wartości – 730 mln euro), Czechy (7% – 252 mln euro), Niderlandy (6% – 210 mln euro) oraz Włochy (5% – 196 mln euro).

Udział krajów pozaunijnych w wywozie produktów mlecznych z Polski stanowił 28%. Przychody uzyskane z eksportu wyniosły 1,0 mld euro i były o 15% większe niż w 2021 r. Największy udział w polskim eksporcie spośród krajów pozaunijnych miały: Algieria (4% wartości wywozu – 159 mln euro), Wielka Brytania (4% – 144 mln euro), Chiny (3% – 114 mln euro), Ukraina (3% – 108 mln euro), a także Arabia Saudyjska (2% – 62 mln euro)²⁸.

Na początku 2023 r. wzrostowa tendencja w eksporcie artykułów mleczarskich została utrzymana. W okresie styczeń-marzec 2023 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła 893 mln euro (4,2 mld zł) i była o 6% wyższa niż w pierwszym kwartale 2022 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 402 mln euro (1,9 mld zł), o 9% więcej niż w okre-

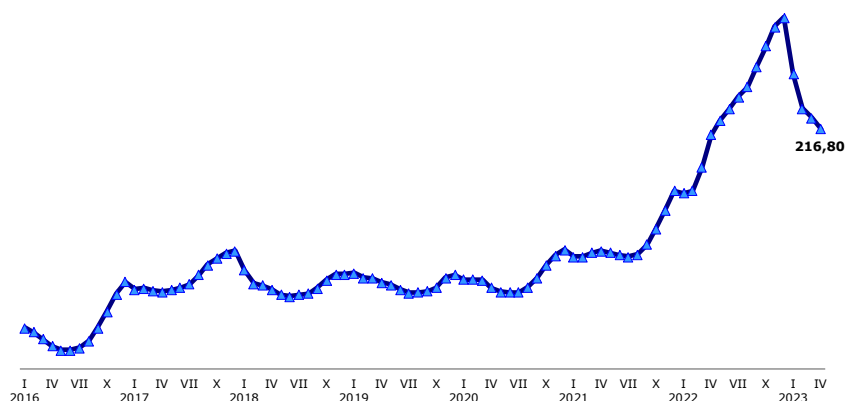
25. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023, Spring 2023, Edition No 35.

26. Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2022 r., Informacje Sygnalne GUS, data publikacji: 31.01.2023 r.

27. Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

28. Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401-0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Ceny skupu mleka surowego w Polsce w zł/hl (bez VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

sie styczeń–marzec 2022 r. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w pierwszym kwartale 2023 r. ukształtowało się na poziomie 491 mln euro (2,3 mld zł), o 4,5% wyższym niż przed rokiem.

Przez ostatnie dwa lata sytuacja na rynku mleka kształtowana była pod wpływem przewagi popytu nad podażą. W rezultacie od początku 2021 r. trwała dobra koniunktura – na rynkach światowych rosły ceny zbytu produktów mlecznych. Duże znaczenie w 2022 r. miały ponoszone przez producentów artykułów mleczarskich rosnące koszty produkcji: surowcowe (ceny skupu mleka) i pozasurowcowe (nośniki energii, koszty pracy, obsługa zobowiązań kredytowych, koszty transportu). Miało to przełożenie na ceny w kolejnych ogniwach łańcucha dystrybucji. W grudniu 2022 r. cena skupu mleka w Polsce osiągnęła rekordowy poziom 2,75 zł/l, o 50% wyższy niż rok wcześniej.

Od początku 2023 r. tendencja wzrostowa cen skupu mleka została zahamowana. Według danych GUS w kwietniu 2023 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 2,17 zł/l, o 3% mniej niż miesiąc wcześniej, ale o 2% więcej niż w kwietniu 2022 r. Na spadek cen mleka w Polsce w dużym stopniu wpływ miała sytuacja na rynkach zagranicznych, m.in.

ograniczony popyt na rynku chińskim, zmiany cen na giełdach zagranicznych oraz nadpodaż produkcji mleka przetworzonego w Europie Zachodniej.

Ceny masła w Polsce na początku 2022 r., m.in. dzięki wprowadzeniu zerowej stawki podatku VAT, uległy statystycznej obniżce. Pomimo zwiększonej produkcji od marca do października 2022 r. notowano wzrost cen masła. Było to wynikiem m.in. trudnej sytuacji geopolitycznej na świecie spowodowanej konfliktem zbrojnym w Ukrainie oraz czynnikami inflacyjnymi i rosnącymi cenami nośników energii. Od listopada 2022 r. do lutego 2023 r. notowano spadek cen masła. W marcu 2023 r. za masło w blokach producenci uzyskiwali 25,34 zł/kg, o 1% więcej niż przed miesiącem, ale o 10% mniej niż rok wcześniej²⁹.

W kwietniu 2023 r. ceny masła uległy obniżeniu. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena masła w blokach w kwietniu 2023 r. wyniosła 21,64 zł/kg i była o 1% niższa niż w marcu 2023 r. oraz o 30% niższa niż w kwietniu 2022 r.

W Polsce od początku 2022 r. kontynuowany był wzrost cen OMP. Jednak pod koniec 2022 r. i w pierwszym kwartale 2023 r. ceny OMP w Polsce, podobnie jak na rynkach zagranicznych, uległy obniżeniu, co było spowodowane zmniejsze-

niem popytu na proszek mleczny. Według danych GUS w marcu 2023 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 12,41 zł/kg, o 2% mniej niż przed miesiącem i o 26,5% mniej niż w marcu 2022 r.

W kwietniu 2023 r. kontynuowany był spadek cen OMP w Polsce. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW średnia cena OMP w kwietniu 2023 r. wyniosła 11,73 zł/kg i była o 4,5% niższa niż miesiąc wcześniej oraz o 35% niższa niż w kwietniu 2022 r.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR³⁰:
Marzena Trajer, Ewa Bochińska,
Paulina Kafarska, Martyn Mieczkowski,
Maria Włodarczyk.

29. Ceny produktów mlecznych w marcu 2023 r. – wg danych GUS, w kwietniu 2023 r. – ceny obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie tygodniowych danych ZSRIR MRiRW.

30. Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny 22 376-76-76
Czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu Wewnętrznego	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Kontroli Wewnętrznej	22 376-72-51
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Zbożowa 4
30-002 Kraków
12 314-99-00

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Chodźki 10A
20-093 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśluborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-01

OT Szczecin

ul. Bronowicka 41
71-012 Szczecin
91 814-42-00

